

דו"ח הערכה

מיפוי צרכים בנושא טיפולי מקצועות הבריאות

במעונות יום שיקומיים ובגנים של החינוך המיוחד

ד"ר דנה רוט

דפנה רביב כרמי

מחלקת מחקר והערכה, בית איזי שפירא

אוגוסט, 2023

תוכן עניינים

1.....	רקע
1.....	מטרה
1.....	כלי
2.....	מתודולוגיה
2.....	מבנה המדגם
5.....	ניתוח ועיבוד הנתונים
6.....	פירוט הממצאים
6.....	(א) מעונות יום שיקומיים
6.....	1. סוג המעון
6.....	2. טיפולי מקצועות הבריאות במעונות היום השיקומיים
6.....	2.1 סוג טיפול
7.....	2.2 כמות טיפולים שבועית
7.....	3. הצורך בטיפולים נוספים
7.....	3.1 שיעור הדרישה לטיפולים נוספים
7.....	3.2 המניעים לצורך בטיפולים נוספים
9.....	4. טיפולים נוספים רצויים
9.....	4.1 סוגי הטיפול הרצויים
10.....	4.2 כמות הטיפולים הרצויה
10.....	5. המלצה על טיפולים
11.....	6. מתן טיפולים נוספים מחוץ למסגרות (בפועל)
11.....	6.1 שיעור מתן טיפולים נוספים מחוץ למסגרת
11.....	6.2 כמות הטיפולים הניתנים מחוץ למסגרת המעון
11.....	6.3 שביעות רצון מכמות הטיפולים מחוץ למסגרת
12.....	6.4 חסמים וגורמים מעכבים למתן טיפולים נוספים מחוץ למסגרת
13.....	7. מימון טיפולים מחוץ למסגרת
13.....	7.1 מקורות מימון
14.....	7.2 הוצאה ממוצעת שבועית
15.....	(ב) גני חינוך מיוחד
15.....	1. גני חינוך מיוחד
15.....	2. טיפולי מקצועות הבריאות בגני החינוך המיוחד
15.....	2.1 סוג טיפול
16.....	2.2 כמות טיפולים
16.....	3. הצורך בטיפולים נוספים
16.....	3.1 שיעור הדרישה לטיפולים נוספים

16.....	3.2 המניעים לצורך בטיפולים נוספים
18.....	4. טיפולים נוספים רצויים
19.....	5. המלצה על טיפולים
20.....	6. מתן טיפולים נוספים מחוץ למסגרות (בפועל)
20.....	6.1 שיעור מתן טיפולים נוספים מחוץ למסגרת
20.....	6.2 כמות הטיפולים הניתנים
20.....	6.3 שביעות רצון מכמות הטיפולים מחוץ למסגרת
21.....	6.4 חסמים וגורמים מעכבים למתן טיפולים נוספים מחוץ למסגרת
22.....	7. מימון טיפולים מחוץ למסגרת
22.....	7.1 מקורות מימון
22.....	7.2 הוצאה ממוצעת שבועית
23.....	תובנות
24.....	מסקנות
25.....	נספח 1: שאלון בעברית
29.....	נספח 2: שאלון בערבית

דו"ח הערכה – מיפוי צרכים בנושא טיפולי מקצועות הבריאות במעונות יום שיקומיים ובגנים של החינוך המיוחד

רקע

בית איזי שפירא מרכז את פורום ארגונים והורים למען ילדים עם מוגבלויות שהינו פורום ארצי המונה מעל 60 ארגונים והורים ועוסק בקידום מדיניות לטובת פעוטות וילדים עם מוגבלות. עד היום הפורום קידם 15 חוקים, נהלים ותקנות שהשפיעו על כחצי מיליון ילדים ובני משפחותיהם. הנושא של הרחבת סל טיפולים עבור ילדי מעונות היום השיקומיים עלה במהלך השנים לסדר היום אך תמיד נהדף מפאת מחסור במשאבים ובמטפלים. כיום, ילדים עם מוגבלויות רב-נכותיות במעונות יום שיקומיים זכאים ל- 4 שעות טיפול של מקצועות הבריאות השונים (3 שעות של טיפול ישיר ושעה נוספת לצורכי תיאום והדרכה). יש לציין שטיפולי הידרותרפיה כלולים בתוך טיפולי הפיזיותרפיה וטיפולים רגשיים כלל לא נמצאים בסל. לאחרונה החליט הפורום שלא ניתן להתעלם עוד מהצורך בהרחבת סל הטיפולים לפעוטות במעונות היום השיקומיים, ולכן החל לפעול למען הרחבתו.

במטרה לקדם את הרחבת סל הטיפולים עבור פעוטות עם מוגבלויות רב-נכותיות במעונות יום שיקומיים, הפורום החליט לקיים תהליך למידה בשלושה ערוצים: ערוץ ההורים - במטרה למפות את הצרכים הקיימים (סוג וכמות הטיפולים להם זקוקים), ערוץ אנשי מקצוע במעונות היום השיקומיים - במטרה להבין כיצד מנהלות המעונות ונשות מקצועות הבריאות תופסות את הצרכים, וערוץ המומחים - וועדה בה חברים רופאים בכירים מהתפתחות הילד שאמורים לגבש את המלצותיהם.

ההורים השותפים בפורום ציינו שיש חסר בזכאות לטיפולים בגיל הרך (מלידה ועד גיל 6), ולכן הוחלט לבדוק בסקר את הצרכים של הילדים בטווח הגילאים 3-6. דו"ח זה מביא את תוצאות סקר מיפוי הצרכים בנושא טיפולי מקצועות הבריאות שבוצע בקרב הורים לפעוטות וילדים עם מוגבלויות רב-נכותיות בגיל הרך. הדו"ח מתייחס הן לפעוטות במעונות יום שיקומיים והן לילדים בגילאי גן.

מטרה

מטרת השאלון לבחון את הצרכים של הילדים, כפי שנתפסים על ידי ההורים, מבחינת כמות וסוג הטיפולים הנדרשים, מעבר לאלו הניתנים כיום במסגרות של מעונות היום השיקומיים וגני החינוך המיוחד.

כלי

פורום ארגונים והורים למען ילדים עם מוגבלות, בשיתוף עם מחלקת מחקר והערכה בבית איזי שפירא, בנו שאלון דיגיטלי הכולל 20 שאלות פתוחות וסגורות. השאלון בוחן את כמות וסוג הטיפולים שפעוטות עם מוגבלות מקבלים כיום במסגרות, לצד אלו הניתנים להם מחוץ למסגרות. בנוסף, השאלון בוחן את המניעים והחסמים למתן טיפולים נוספים מעבר לאלו הניתנים במעון/גן, גורמי המלצה לטיפולים הללו ומקורות מימון של הטיפולים הנוספים. בחלקו האחרון של השאלון שאלות דמוגרפיות (השכלה, הכנסה, סגנון חיים ומגורים). השאלון ללא פרטים מזהים. השאלון עבר הליך של בדיקה מדגמית (פיילוט)

שבעקבותיו עבר התאמות וחידודים. השאלון הופץ בשפה העברית ובשפה הערבית (ראה נספח 1 לשאלון בעברית ונספח 2 לשאלון בערבית).

מתודולוגיה

השאלון הופץ באמצעות פורום ארגונים והורים למען ילדים עם מוגבלות ושתי סטודנטיות לעבודה סוציאלית שהיו שותפות במחקר. שיטת הדגימה הייתה לא הסתברותית בתהליך של דגימת כדור שלג: הלינק לשאלון הופץ דרך הכרזות אישיות של כל השותפים בהליך, דרך רשתות חברתיות כמו גם באמצעות עמותות וארגונים בתחום המוגבלויות (בית איזי שפירא, עליה, עמותת אופק לילדנו וכו'). כל משיבה על השאלון התבקשה להפנות את הקישור למכרים ואנשים רלוונטיים נוספים. במקביל להפצה בחברה היהודית, נעשה גם תהליך הפצה בחברה הערבית, שם נדרש מאמץ רב יותר בקידום הסקר שכן ההיענות בתחילה הייתה נמוכה מזאת שבחברה היהודית.

השאלונים הופצו במהלך תקופה של כחודש ימים (מאי-יוני, 2022).

מבנה המדגם

המדגם כולו כולל 538 הורים לילדים עם מוגבלות – 310 הורים לילדים הנמצאים במעונות יום שיקומיים (57.6%), 198 הורים לילדים בגנים של החינוך המיוחד (36.8%) ו-30 הורים לילדים שאינם במסגרת (5.6%). פעוטות על הרצף האוטיסטי וילדים בגן חינוך מיוחד תקשורת לא נכללו במדגם.

451 הורים השיבו על השאלון בשפה העברית (83.8%) ו-87 הורים השיבו על השאלון בשפה הערבית (16.2%). להלן פרופיל המדגם של החברה היהודית והערבית:

פרופיל מדגם החברה היהודית (n=451)

במחקר זה ההתייחסות לחברה היהודית היא אל אלו אשר ענו על השאלון בעברית.

גיל הילד: 11.3% מהמדגם הם הורים לילד בן שנה ומטה, 30% הורים לילד בן שנתיים, 22.8% הורים לילד בן שלוש, 12.4% הורים לילד בן ארבע, 13.7% הורים לילד בן חמש ו-9.8% הורים לילד בן 6 שנים ויותר.

סוג המוגבלות: 69.8% מההורים דיווחו שילדם עיכוב התפתחותי, 37.9% ילדם עם מוגבלות רפואית (צורך רפואי מורכב, תסמונת נדירה, מצב נוירולוגי וכו'), 34.6% מוגבלות פיזית, 25.7% מוגבלות שכלית התפתחותית, 23.5% מוגבלות חושית (ראיה או שמיעה), 18.2% מוגבלות תקשורתית, 9.1% הפרעת קשב וריכוז, 5.8% הפרעה התנהגותית, 4.7% לקות בשפה או דיבור, 4.4% לקות למידה ו-3.8% עם מוגבלות נפשית. ניתנה אפשרות לציין יותר ממוגבלות אחת.

מסגרת חינוכית: 55.9% דיווחו שילדם נמצא במעון יום שיקומי, 39.9% בגן של החינוך המיוחד ו-4.2% מהמדגם דיווחו שילדם לא נמצא בשום מסגרת.

מגורים: 23.7% מתגוררים במחוז מרכז (אזור השרון, פי"ת, רמלה ורחובות), 15.7% מתגוררים במחוז ת"א וגוש דן, 14.6% במחוז חיפה והצפון, 11.8% מחוז ירושלים והסביבה, ו-11.1% במחוז הדרום. 23.1% מהמדגם לא השיבו על שאלה זאת.

סגנון חיים: 34.6% דיווחו שהם חילוניים, 16.6% מסורתיים, 25.7% דתיים-חרדים. 23.1% לא השיבו על השאלה.

השכלה: 24.4% בעלי השכלה תיכונית ומטה, 45.2% בעלי השכלה אקדמאית, 7.3% לימודי תעודה/אחר. 23.1% לא השיבו על השאלה.

הכנסה: 32.6% דיווחו שהכנסתם מתחת לממוצע, 23.7% הכנסה ממוצעת, 17.1% הכנסה מעל לממוצע. 26.6% סירבו/לא השיבו על השאלה.

פרופיל מדגם החברה הערבית (n=87)

במחקר זה ההתייחסות לחברה הערבית היא אל אלו אשר ענו על השאלון בערבית.

גיל הילד: 15% מהמדגם הם הורים לילד בן שנה ומטה, 13.8% הורים לילד בן שנתיים, 25.3% הורים לילד בן שלוש, 9.2% הורים לילד בן ארבע, 12.6% הורים לילד בן חמש ו- 24.1% הורים לילד בן 6 שנים ויותר.

סוג המוגבלות: 50.6% מההורים דיווחו שלילדם עיכוב התפתחותי, 33.3% מוגבלות רפואית, 32.2% מוגבלות שכלית התפתחותית, 28.7% מוגבלות פיזית, 18.4% מוגבלות חושית, 14.9% מוגבלות תקשורתית, 4.6% לקות למידה, 2.3% הפרעת קשב וריכוז, 1.1% לקות בשפה או דיבור ו- 1.1% עם מוגבלות נפשית. ניתנה אפשרות לציין יותר ממוגבלות אחת.

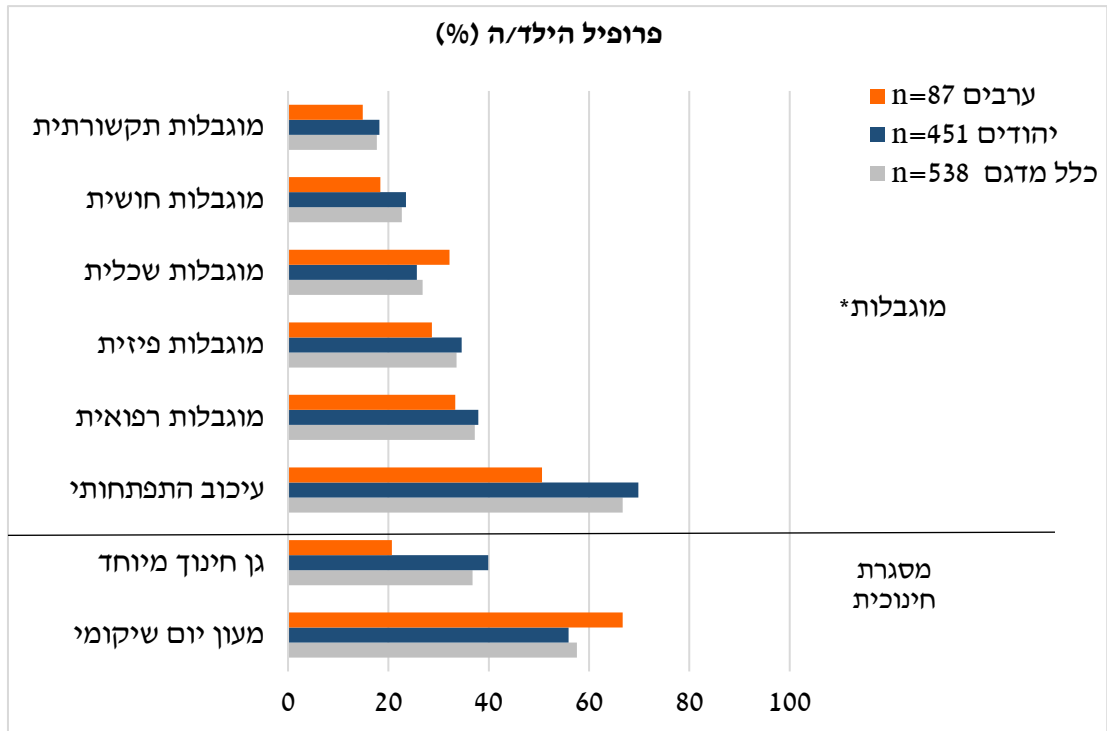
מסגרת חינוכית: 66.7% דיווחו שילדם נמצא במעון יום שיקומי, 20.7% בגן של החינוך המיוחד ו- 12.6% מהמדגם דיווחו שילדם לא נמצא בשום מסגרת.

מגורים: 31% מהמדגם מתגוררים במחוז חיפה והצפון, 26.5% במחוז מרכז (אזור השרון, פי"ת, רמלה ורחובות), 13.8% מחוז ירושלים והסביבה, ו- 1.1% במחוז הדרום. 27.6% מהמדגם לא השיבו על שאלה זאת.

סגנון חיים: 52.9% מהמדגם מסורתיים, 16.1% דתיים, ו- 3.4% חילוניים. 27.6% לא השיבו על השאלה.

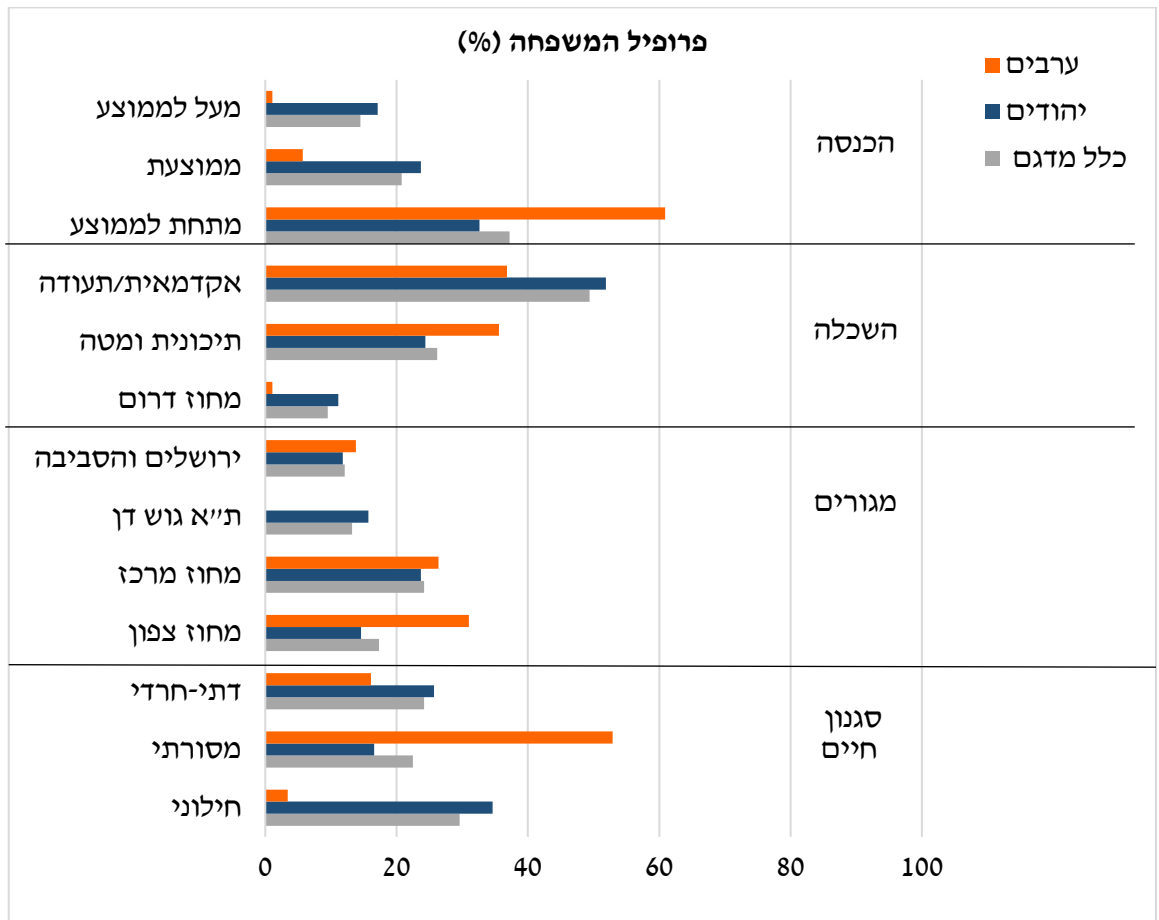
השכלה: 35.7% מהמדגם בעלי השכלה תיכונית ומטה, 24.1% השכלה אקדמאית, 12.6% לימודי תעודה. 27.6% לא השיבו על השאלה.

הכנסה: 61% דיווחו שהכנסתם מתחת לממוצע, 5.7% בעלי הכנסה ממוצעת, 1.1% בעלי הכנסה מעל לממוצע. 32.2% סירבו/לא השיבו על השאלה.

* בשאלת המוגבלות התאפשרה יותר מתשובה אחת

גרף ב: מבנה מדגם - פרופיל המשפחה

ניתוח ועיבוד הנתונים

ניתוח הנתונים נעשה באמצעות תוכנת SPSS (גרסה 27).

מבנה הדו"ח

החלק הראשון של הדו"ח מתמקד בפעוטות הנמצאים במעונות יום שיקומיים ($n=310$) וחלקו השני של הדו"ח מתמקד בילדים הנמצאים בגנים של החינוך המיוחד ($n=198$).

הדו"ח מנוסח בלשון זכר ונקבה לסירוגין.

פירוט הממצאים

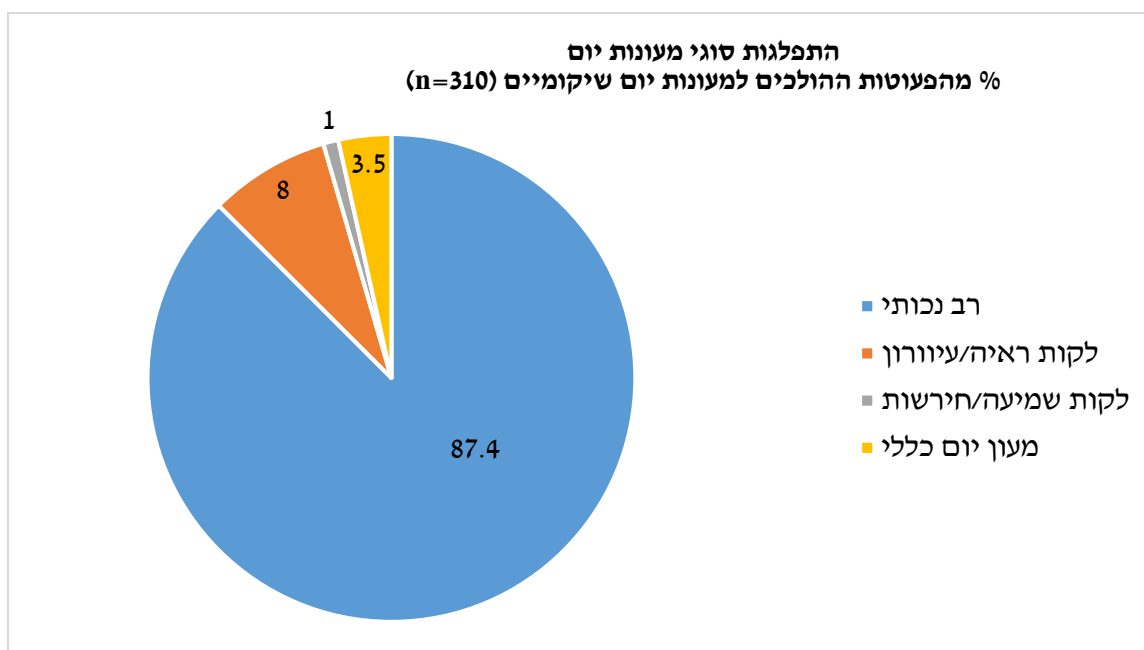
א) מעונות יום שיקומיים

1. סוג המעון

57.6% מכלל המדגם דיווחו שבתם/בנם נמצא/ת במסגרת של מעון יום שיקומי (n=310).

בהתבוננות על כלל מדגם הפעוטות במעונות יום שיקומיים - 87.4% מתוכם נמצאים במעון יום שיקומי רב-נכותי, 8% במעון יום לפעוטות עם לקות ראייה/עיוורון, 1% במעון יום לפעוטות עם לקות שמיעה/חירשות ו- 3.5% במעון יום כללי (שילוב). לא נמצאו הבדלים מובהקים בהתפלגות בסוגי מעונות היום השיקומיים בין החברה היהודית לחברה הערבית.

גרף 1: התפלגות מעונות יום שיקומיים

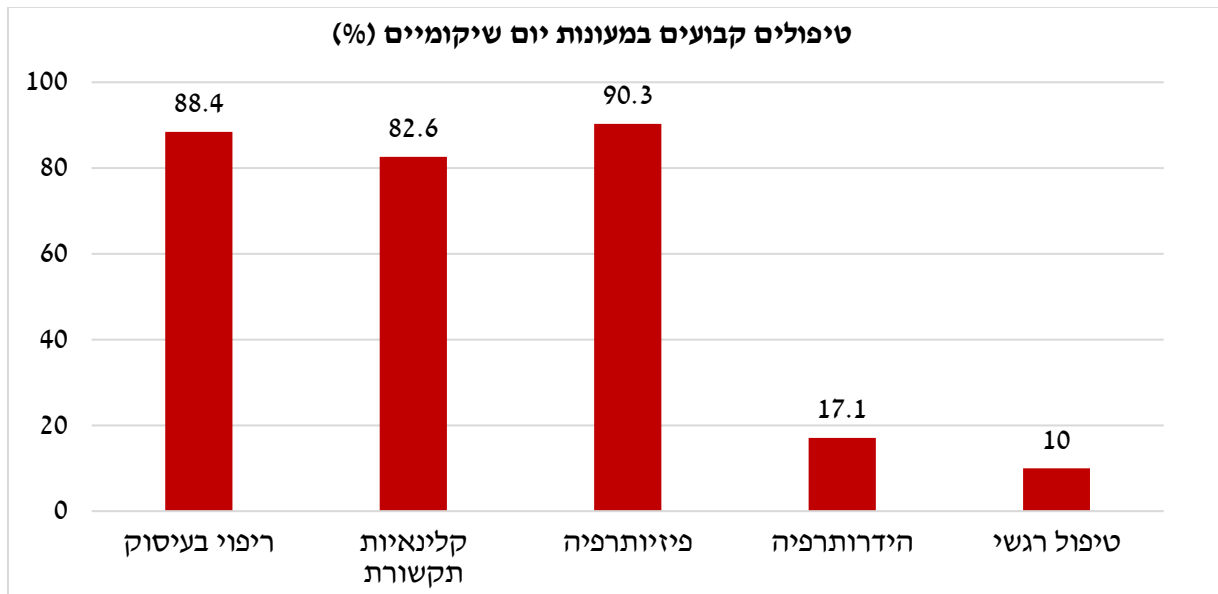

2. טיפולי מקצועות הבריאות במעונות היום השיקומיים

2.1 סוג טיפול

המשיבים והמשיבות על השאלון נשאלו אילו טיפולים קבועים בנם/בתם מקבל/ת במעון. בקרב כלל מדגם הורי הפעוטות במעונות היום השיקומיים (יהודים וערבים יחד) שלושת הטיפולים הנפוצים ביותר הם - פיזיותרפיה (90.3%), ריפוי בעיסוק (88.4%) וקלינאיות תקשורת (82.6%). טיפולים אחרים נפוצים פחות - הידרותרפיה (17.1%), טיפול רגשי (10%) וטיפול בראיה/תומך ראייה (3.2%).

גרף 2: קבלת טיפולי מקצועות הבריאות במעונות יום שיקומיים

* ניתנה אפשרות ליותר מתשובה אחת

2.2 כמות טיפולים שבועית

9.4% ממדגם הורי ילדי מעונות היום השיקומיים דיווחו על קבלת טיפול אחד בשבוע, 15.8% דיווחו על קבלת שני טיפולים בשבוע, 30% שלושה טיפולים בשבוע, 17.7% ארבעה טיפולים בשבוע ו-10.3% חמישה טיפולים בשבוע. 16.8% מהמדגם לא יודעים/לא השיבו על השאלה. סה"כ דיווחו על קבלת 3.93 טיפולים בממוצע בשבוע (טיפול פיזיותרפיה, ריפוי בעיסוק, קלינאיות תקשורת, הידרותרפיה וטיפולים רגשיים).

3. הצורך בטיפולים נוספים

3.1 שיעור הדרישה לטיפולים נוספים

81% מכלל ההורים לפעוטות במעונות יום שיקומיים ציינו שבנם/בתם זקוק/ה לטיפולים נוספים מעבר לאלו הניתנים במעון.

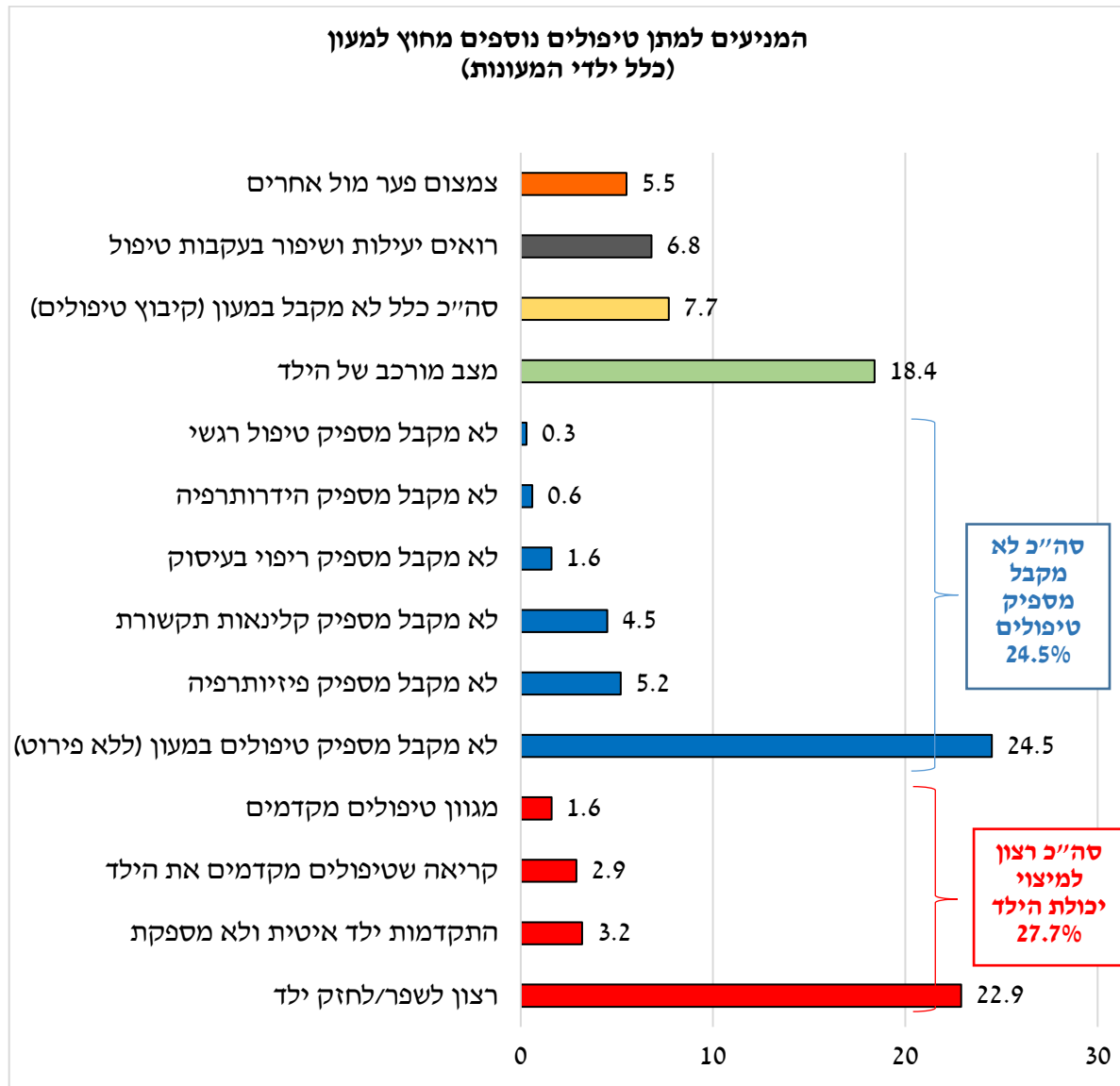
התבוננות בפרופיל הדמוגרפי של אלו הזקוקים לטיפולים נוספים מעבר לטיפולים הניתנים במסגרת המעון הניב פרופיל הדומה מאוד לפרופיל המדגם של כלל ילדי מעונות היום השיקומיים, ללא הבדל מובהק באף משתנה – גיל הילד, סוג המוגבלות, סגנון חיים, מגורים, השכלה, הכנסה או השתייכות לחברה היהודית או ערבית. הצורך בטיפולים נוספים קיים אצל כולם.

3.2 המניעים לצורך בטיפולים נוספים

המשיבים נתבקשו לציין מדוע הם סוברים שבנם/בתם זקוק/ה לטיפולים נוספים מעבר לאלו הניתנים במעון (שאלה פתוחה). שני המניעים הבולטים ביותר הם הרצון למצות את הפוטנציאל והיכולות של הילד (27.7% מכלל הורי ילדי המעונות) והתחושה שהילד לא מקבל מספיק/כמות מספקת של טיפולים במעון (24.5%).

מניעים נוספים שצוינו למתן טיפולים מעבר לאלו הניתנים במעון הם: מצבו המורכב של הילד (18.4% מכלל הורי ילדי המעונות), סה"כ לא מקבל בכלל סוג טיפול מסוים במסגרת המעון (למשל, לא מקבל בכלל פיזיותרפיה, לא מקבל בכלל ריפוי בעיסוק וכו') (7.7%), רואים את השיפור ויעילות הטיפולים (6.8%), רצון לצמצם פערים אל מול בני גילו של הילד (5.5%), דגש במעון על טיפולים קבוצתיים ולא על טיפולים פרטניים (2.9%) והיות הילד בגיל קריטי (2.3%). סיבות נוספות אוזכרו בשיעורים נמוכים יותר.

גרף 3: המניעים למתן טיפולים נוספים מחוץ למעון

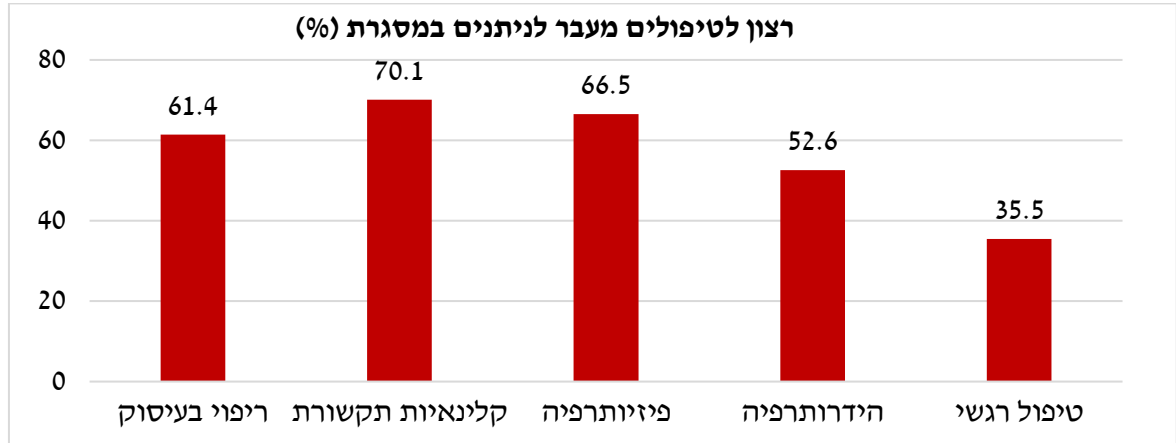
*ניתנה אפשרות ליותר מתשובה אחת / המספרים בקוביות (סה"כ) מנוקים מחפיפות.

4. טיפולים נוספים רצויים

4.1 סוגי הטיפול הרצויים

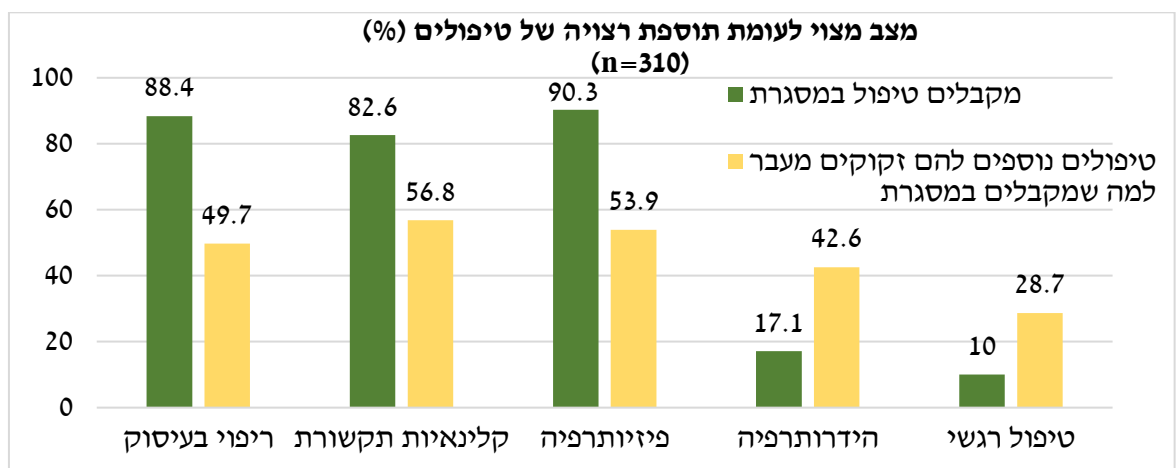
81% מכלל מדגם ההורים לפעוטות במעונות היום השיקומיים ציינו שהם סבורים שבנם/בתם זקוק/ה לטיפולים נוספים מעבר לאלו הניתנים במסגרת (n=251). הדרישה הגבוהה ביותר היא לטיפולי קלינאות תקשורת (70.1%), ולאחר מכן לטיפולי פיזיותרפיה (66.5%), ריפוי בעיסוק (61.4%), הידרותרפיה (52.6%) וטיפול רגשי (35.5%).

גרף 4: דרישה לטיפולי מקצועות הבריאות – השוואה בין סוגי המעונות

השוואה בין המצב המצוי לתוספת הרצויה של טיפולים (בנוסף למה שמקבלים כיום) – בהתבוננות על הנתונים המתייחסים לטיפולים הניתנים בפועל במעונות אל מול הרצון לטיפולים נוספים, ניתן לראות שהחסר הגדול ביותר נמצא בהידרותרפיה שם הפער בין הרצוי למצוי הוא הגדול ביותר - 17.1% מכלל ההורים לילדי המעונות מקבלים הידרותרפיה במעון לעומת 52.6% שצינו שילדם זקוק לטיפולי הידרותרפיה (שהם 42.6% מכלל ילדי המעונות). תמונה דומה רואים בהתייחס לטיפולים רגשיים – 10% ציינו שילדם מקבל בפועל טיפול רגשי במעון לעומת 35.5% שצינו שילדם זקוק לטיפולים (שהם 28.7% מכלל הורי ילדי המעונות).

גרף 5: מצב מצוי לעומת תוספת רצויה של טיפולים שתתווסף לטיפולים הניתנים במסגרות

* הערה: הנתונים מוצגים ברמת כלל ההורים לפעוטות על מנת לאפשר בסיס השוואה בין המצוי לרצוי.
* העמודה הירוקה מייצגת את מה שמקבלים כיום במסגרות. העמודה הצהובה מייצגת טיפולים נוספים שזקוקים בנוסף למה שמקבלים היום.

4.2 כמות הטיפולים הרצויה

קלינאיות תקשורת – 70.1% מההורים לפעוטות במעונות שצינו שילדם זקוק לטיפולים נוספים מחוץ למסגרת ציניו שילדם זקוק לטיפול של קלינאית תקשורת, כאשר כמות הטיפולים הממוצעת לה זקוקים היא 2.89 טיפולים נוספים בשבוע (הגבוהה ביותר בהשוואה לשאר מקצועות הבריאות).

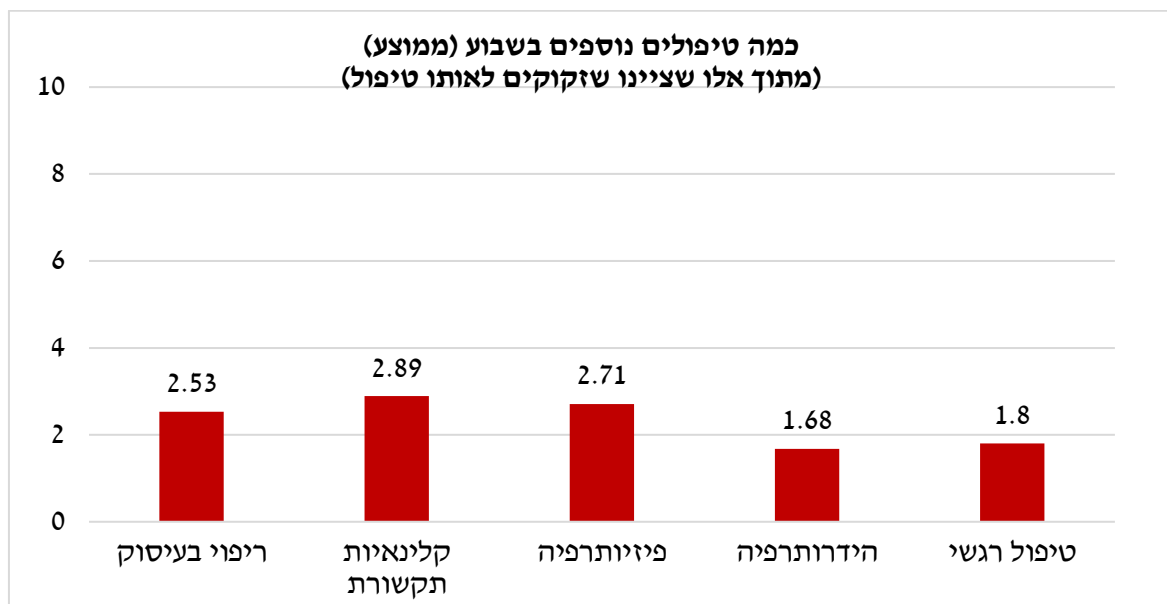
פיזיותרפיה – 66.5% מההורים לפעוטות שצינו שילדם זקוק לטיפולים נוספים ציניו שהם זקוקים לטיפול פיזיותרפיה. כמות הטיפולים הממוצעת לה זקוקים היא 2.71 טיפולים נוספים בשבוע.

ריפוי בעיסוק – 61.4% מההורים לפעוטות שצינו שילדם זקוק לטיפולים נוספים ציניו שהם זקוקים לטיפול בריפוי בעיסוק, כאשר כמות הטיפולים הממוצעת לה זקוקים היא 2.53 טיפולים נוספים בשבוע.

הידרותרפיה – 52.6% מההורים לפעוטות שצינו שילדם זקוק לטיפולים נוספים ציניו שהם זקוקים לטיפול הידרותרפיה. כמות הטיפולים השבועית הממוצעת לה זקוקים היא 1.68 (הממוצע השבועי הנמוך ביותר בהשוואה לשאר מקצועות הבריאות).

טיפול רגשי – 35.5% מההורים לפעוטות שצינו שילדם זקוק לטיפולים נוספים ציניו שהם זקוקים לטיפול רגשי. כמות הטיפולים הממוצעת לה זקוקים היא 1.80 טיפולים נוספים בשבוע.

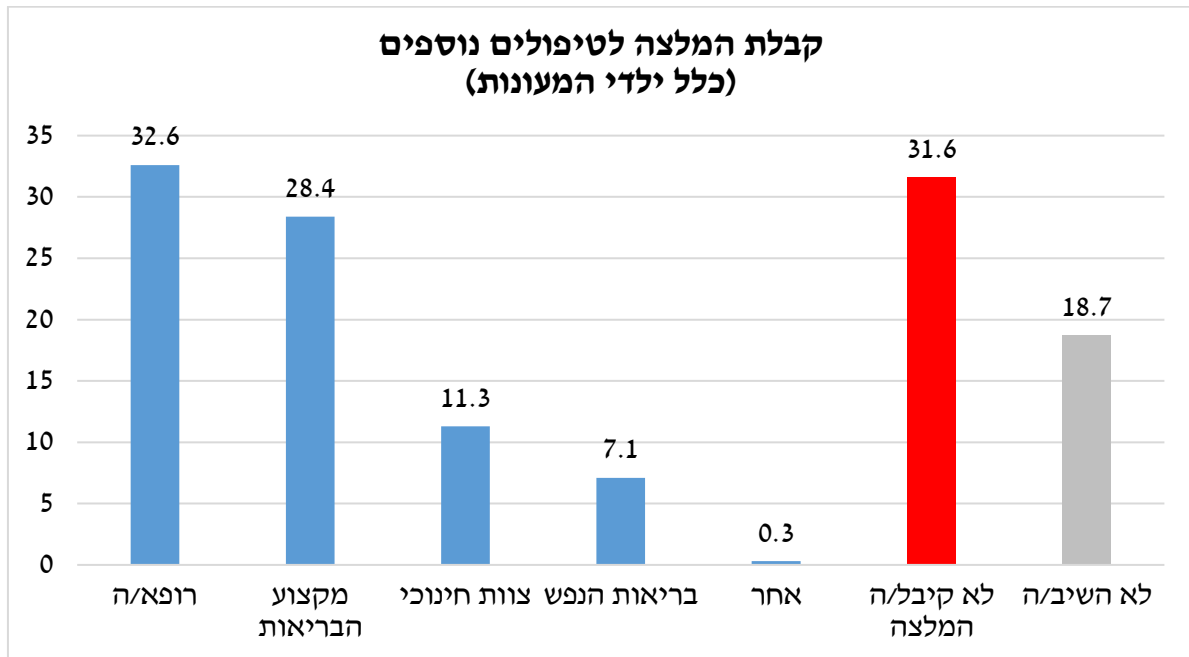
גרף 6: צורך בטיפולים נוספים

5. המלצה על טיפולים

מחצית מכלל מדגם הורי הפעוטות במעונות היום השיקומיים (49.7%) קיבלו המלצה מגורם מקצועי אודות הצורך בטיפולים נוספים מעבר לאלו הניתנים במסגרת המעון. 31.6% לא קיבלו המלצה ו-18.7% לא ענו על השאלה.

במדגם מעונות היום השיקומיים איש/אשת מקצוע מתחום הרפואה (רופא/ה ילדים, רופא/ה התפתחותי, אורתופדי/ת) הוא הגורם הממליץ השכיח ביותר (32.6%), ובעקבותיו איש מקצוע ממקצועות הבריאות (28.4%), צוות חינוכי (11.3%), ואשת מקצוע מבריאות הנפש (פסיכולוגית, עו"ס, מטפלת רגשית – 7.1%).

* התאפשרה יותר מתשובה אחת / קבלת המלצה מיותר מגורם אחד

6. מתן טיפולים נוספים מחוץ למסגרות (בפועל)

6.1 שיעור מתן טיפולים נוספים מחוץ למסגרת

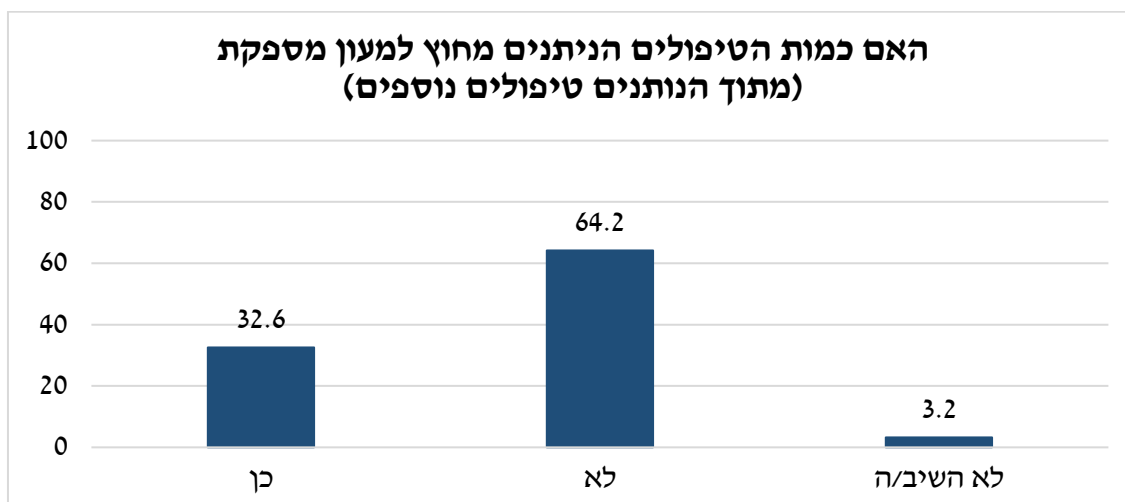
המשתתפים בסקר נשאלו האם ילדם מקבל בפועל טיפולים נוספים מעבר לאלו הניתנים במעון בו הוא נמצא. 30.6% ממדגם ההורים לילדי המעונות ($n=95$) ציינו שהם נותנים לילדם טיפולים נוספים.

6.2 כמות הטיפולים הניתנים מחוץ למסגרת המעון

מתוך מדגם ההורים לפעוטות במעונות הנותנים טיפולים נוספים מעבר לטיפולים במסגרות ($n=95$) - 44.2% נותנים טיפול אחד נוסף בשבוע, 29.5% נותנים שני טיפולים נוספים בשבוע, 12.6% שלושה טיפולים נוספים ו- 10.6% נותנים 4 טיפולים ויותר (3.2% לא השיבו על השאלה). סה"כ ניתנים בממוצע 1.95 טיפולים נוספים בשבוע, מעבר לאלו הניתנים במסגרות החינוכיות.

6.3 שביעות רצון מכמות הטיפולים מחוץ למסגרת

הורים הנותנים לילדם טיפולים נוספים נשאלו האם כמות הטיפולים שילדם מקבל מחוץ למסגרת הינה מספקת. 64.2% מההורים ענו בשלילה (כלומר, כמות הטיפולים אינה מספקת), לעומת 32.6% שענו בחיוב (3.2% לא השיבו על השאלה).

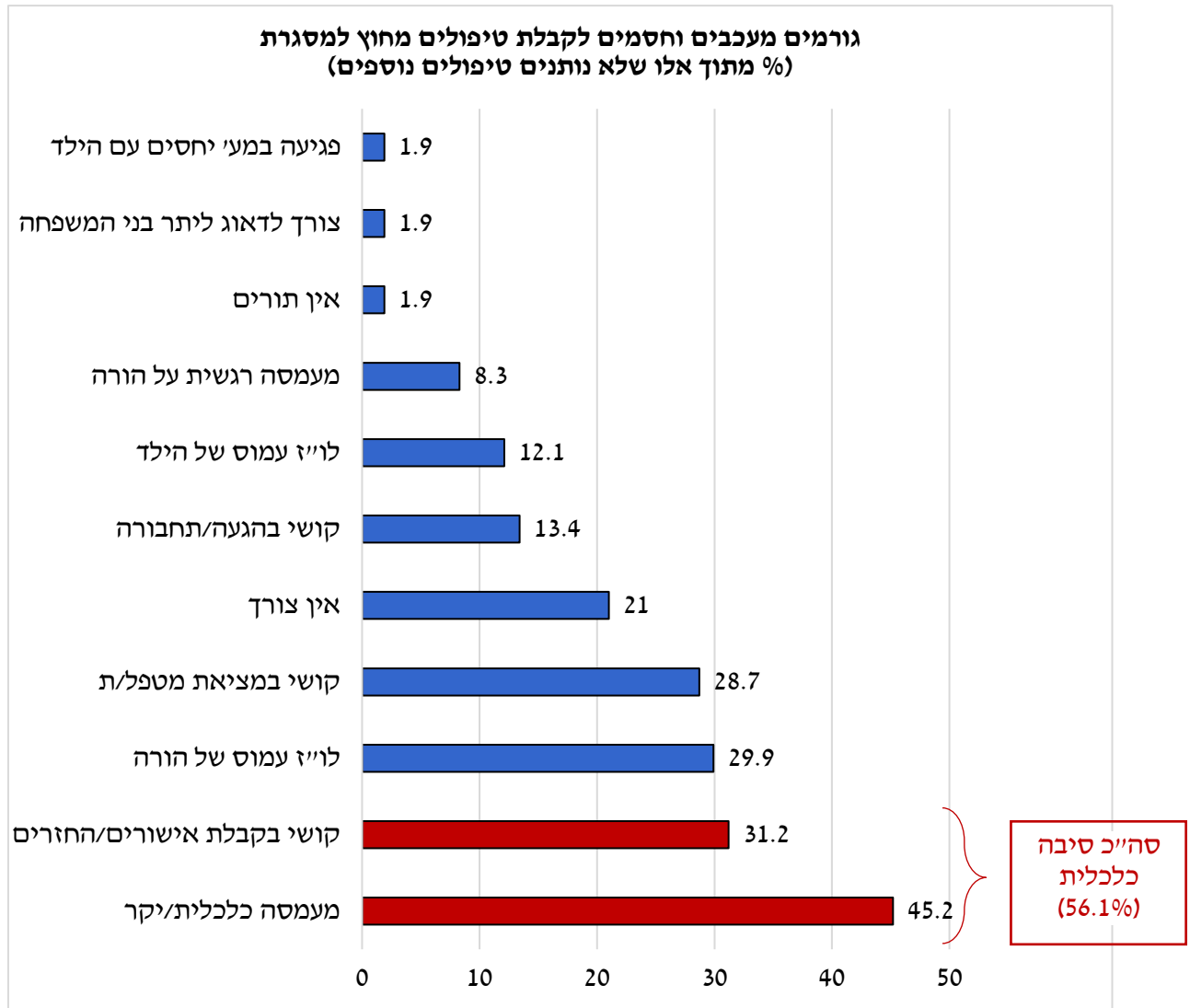

6.4 חסמים וגורמים מעכבים למתן טיפולים נוספים מחוץ למסגרת

50.6% מכלל מדגם הורים לפעוטות במעונות יום שיקומיים ציינו שהם לא נותנים טיפולים נוספים מעבר לאלו הניתנים במסגרת ($n=157$). משיבים אלו נשאלו מדוע הם אינם נותנים לילדם טיפולים נוספים (שאלה פתוחה).

החסם העיקרי למתן טיפולים נוספים מעבר לאלו הניתנים במסגרות הוא **החסם הכלכלי** – 56.1% מכלל אלו אשר לא נותנים טיפול ציינו סיבה כלכלית כלשהי (45.2% מעמסה כלכלית/יקר, 31.2% קושי בקבלת אישורים/החזרים).

חסמים נוספים למתן טיפולים מחוץ למסגרת התייחסו ללוח זמנים עמוס של הורה (29.9%), קושי למצוא מטפלת (28.7%), העדר צורך בטיפולים נוספים (21%), קושי בהגעה/תחבורה (13.4%), לוח זמנים עמוס של הילדה (12.1%), מעמסה רגשית על ההורה (8.3%), העדר תורים (1.9%), צורך לדאוג ליתר בני המשפחה (1.9%) וחשש לפגיעה במערכת היחסים עם הילד (1.9%). חסמים נוספים אוזכרו בשיעורים נמוכים יותר.

הערה: התאפשרה יותר מתשובה אחת / האחוז בקובייה (סה"כ) מנוקה מחפיפות

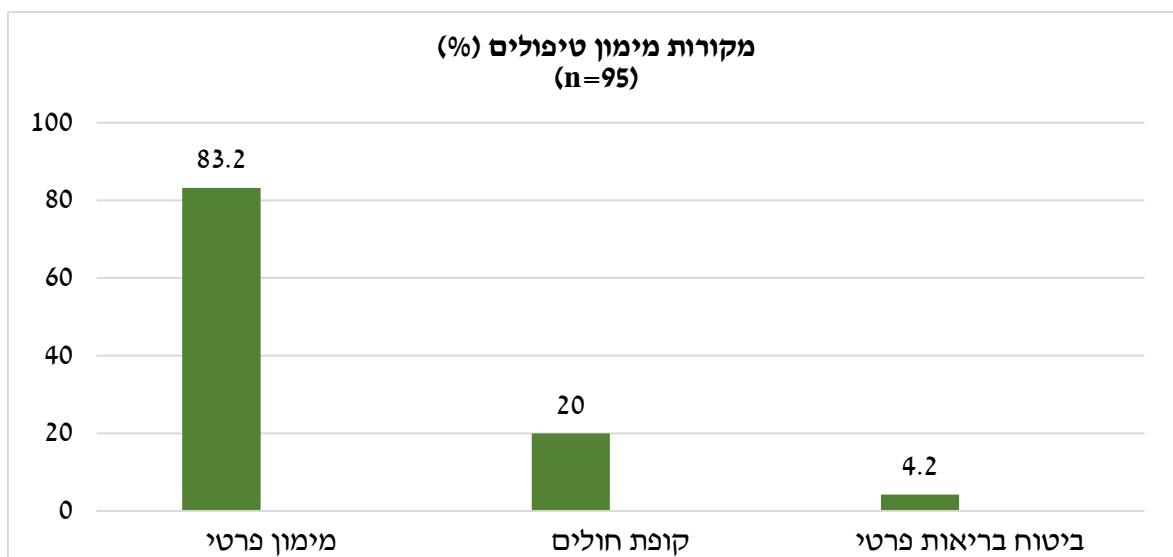
40.3% מכלל מדגם ההורים לילדי המעונות ($n=125$) סוברים שילדם זקוק לטיפול נוסף מעבר למה שניתן במסגרות אך בפועל לא נותנים להם טיפול מחוץ למסגרת.

7. מימון טיפולים מחוץ למסגרת

7.1 מקורות מימון

משיבים ומשיבות על השאלון שדיווחו שהם נותנים לילדם טיפולים נוספים מחוץ למסגרת המעון נשאלו על מקורות המימון של טיפולים אלו ($n=95$). 83.2% מתוכם ממנים את הטיפולים באופן עצמאי, 20% מקבלים מימון מקופות החולים, 4.2% נעזרים בביטוח בריאות פרטי ו-4.2% באמצעות מקורות אחרים. ניתנה אפשרות ליותר מתשובה אחת שכן ייתכנו מצבים בהם אדם נעזר ביותר ממקור מימון אחד.

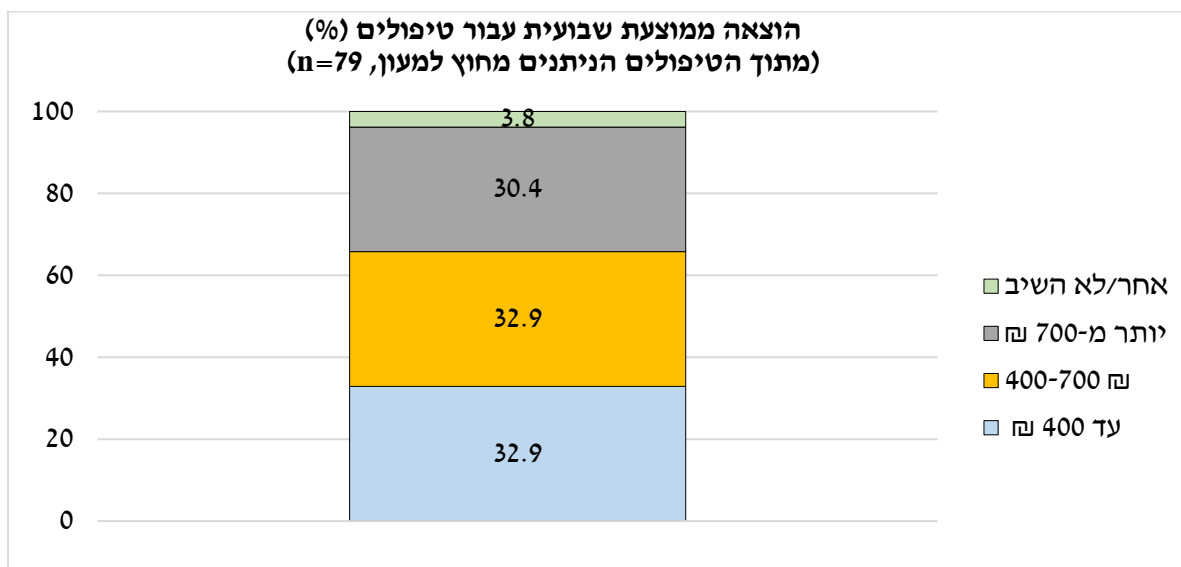

7.2 הוצאה ממוצעת שבועית

מתוך ההורים המממנים באופן עצמאי טיפולים מחוץ למעונות היום השיקומיים (n=79) - 32.9% משלמים עד 400 ₪ בשבוע, 32.9% משלמים בין 400-700 ₪ בשבוע, ו-30.4% משלמים יותר מ-700 ₪ בשבוע. 2.5% ציינו שהטיפול ללא עלות (ללא פירוט) ו-1.3% סירבו להשיב.

העלות הממוצעת השבועית המשוערת שהורי ילדי המעונות השיקומיים מוציאים בשבוע היא כ-543.6 ₪ לשבוע (לערך 2,300 ₪ לחודש). יש לקחת בחשבון שמדובר במוצע **משוער** שכן הדיווח על העלות השבועית הייתה קטגוריאלית (נתבקשו לסמן טווח של קטגוריה) ולא מספרית מדויקת.

גרף 11: הוצאת שבועית ממוצעת (בש"ח)

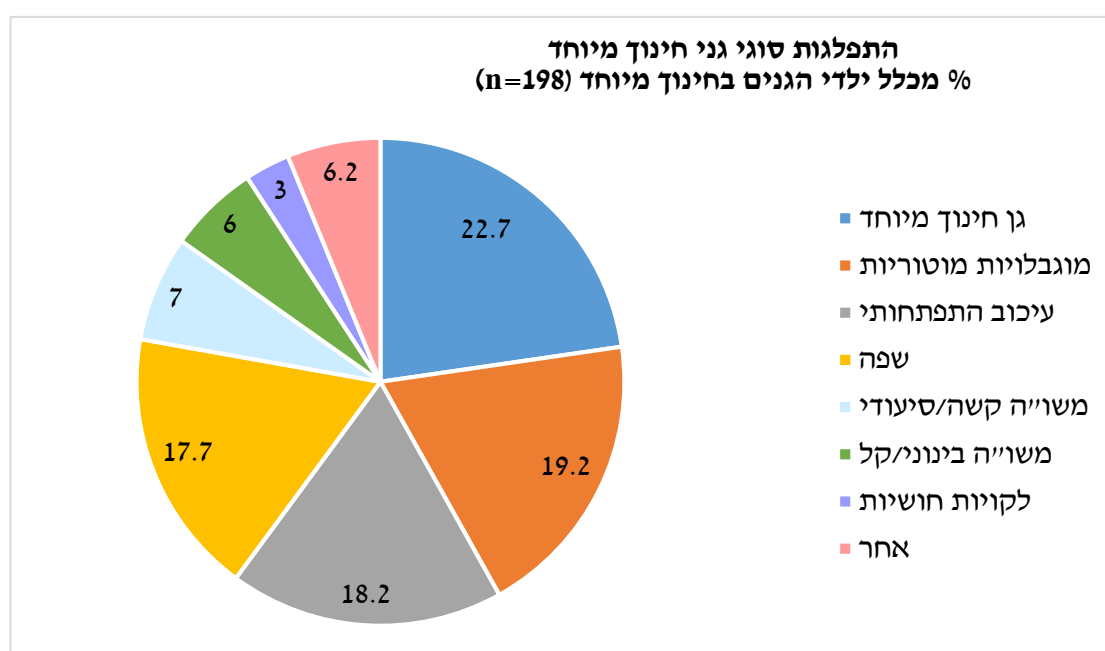
ב) גני חינוך מיוחד

1. גני חינוך מיוחד

36.8% מכלל המדגם דיווחו שבנם/בתם נמצא/ת במסגרת של גן של החינוך המיוחד (n=198).

22.7% מתוך מדגם ההורים לילדי גני החינוך המיוחד דיווחו שילדם נמצא בגן חינוך מיוחד (כללי), 19.2% בגן חינוך מיוחד לילדים עם מוגבלויות מוטוריות, 18.2% בגן לילדים עם עיכוב התפתחותי, 17.7% בגן שפה, 7% בגן לילדים עם מש"ה (מוגבלות שכלית והתפתחותית) קשה / גן סיעודי, 6% בגן למוגבלות שכלית והתפתחותית בינונית/קלה, 2% בגן לילדים עם לקויות ראייה / עיוורון ו- 1% בגן לילדים עם לקויות שמיעה / חרשות. שאר סוגי הגנים בחינוך המיוחד קיבלו שיעורים נמוכים יותר. לא נמצאו הבדלים מובהקים בהתפלגות סוגי הגנים בין החברה היהודית לערבית.

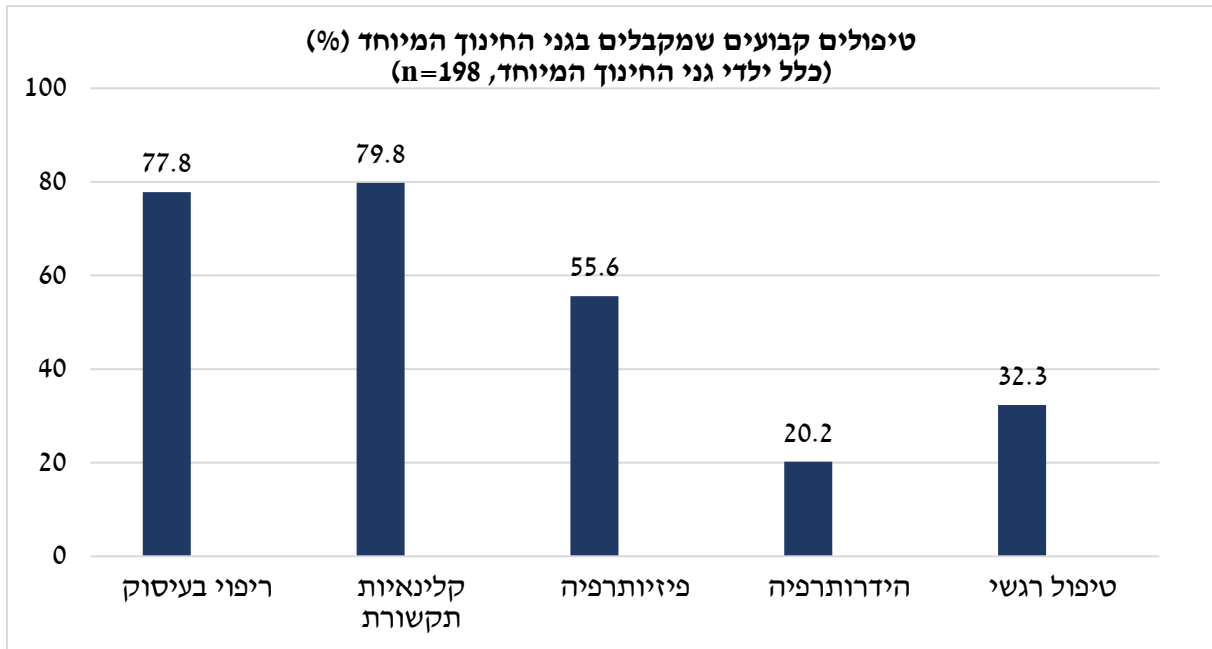
גרף 12: התפלגות גני החינוך המיוחד

2. טיפולי מקצועות הבריאות בגני החינוך המיוחד

2.1 סוג טיפול

המשיבים והמשיבות על השאלון נשאלו אילו טיפולים קבועים בנם/בתם מקבלת/ת במסגרת בה ילדם נמצא. בקרב מדגם ההורים לילדים בגני החינוך המיוחד שלושת הטיפולים הבולטים ביותר הניתנים במסגרת הגן הם - קלינאות תקשורת (79.8%), ריפוי בעיסוק (77.8%) ופיזיותרפיה (55.6%). טיפולים אחרים בגני החינוך המיוחד נפוצים פחות: טיפול רגשי (32.3%), הידרותרפיה (20.2%), טיפול בראייה/תומך ראייה (2%) וטיפול התנהגותי (0.5%).

* ניתנה אפשרות ליותר מתשובה אחת

2.2 כמות טיפולים

הורים במדגם ילדי גני החינוך המיוחד דיווחו על קבלת 3.3 טיפולים בממוצע בשבוע (טיפול פיזיותרפיה, ריפוי בעיסוק, קלינאיות תקשורת, הידרותרפיה וטיפולים רגשיים).

3. הצורך בטיפולים נוספים

3.1 שיעור הדרישה לטיפולים נוספים

88.4% מכלל המדגם של ההורים לילדים בגני החינוך המיוחד ציינו שבנם/בתם זקוק/ה לטיפולים נוספים מעבר לאלו הניתנים במסגרת הגן.

התבוננות בפרופיל הדמוגרפי של אלו אשר ציינו שילדם זקוק לטיפולים נוספים מעבר לאלו הניתנים במסגרת הניב פרופיל הדומה מאוד לפרופיל של כלל מדגם ילדי גני החינוך המיוחד, ללא הבדלים מובהקים באף משתנה שנבדק – גיל הילד, סוג המוגבלות, סגנון חיים, מגורים, השכלה, הכנסה או השתייכות לחברה היהודית או ערבית. כלומר, הצורך קיים אצל כולם.

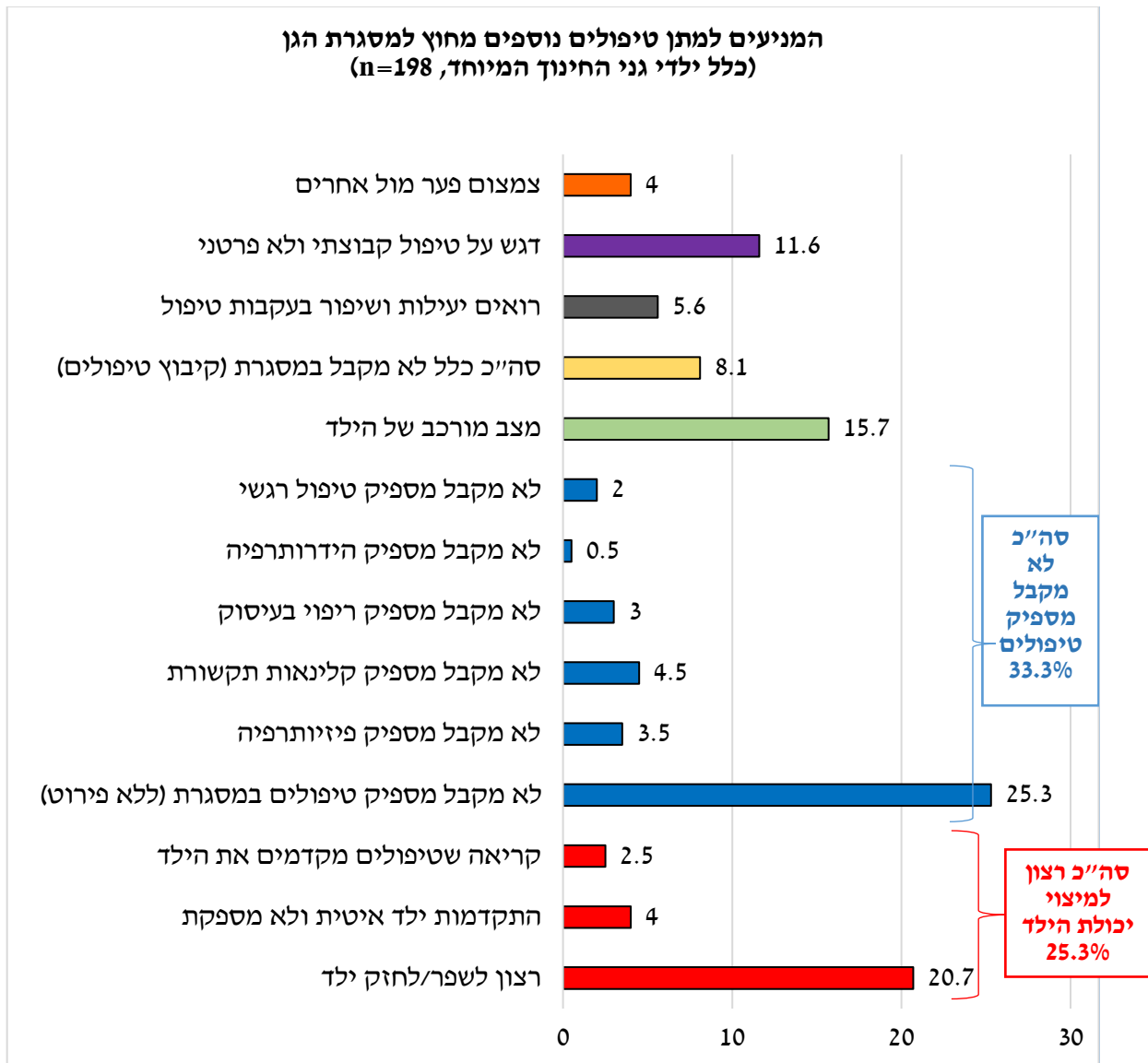
3.2 המניעים לצורך בטיפולים נוספים

המשיבים על השאלון נשאלו מדוע הם סוברים שבנם/בתם זקוק/ה לטיפולים נוספים מעבר לאלו הניתנים בגן. שני המניעים הבולטים ביותר הם התחושה שהילד לא מקבל מספיק/כמות מספקת של טיפולים במסגרת הגן (33.3% מכלל ילדי גני החינוך המיוחד) והרצון למצות את הפוטנציאל והיכולות של הילד (25.3%).

מניעים נוספים למתן עוד טיפולים הם מצבו המורכב של הילד (15.7%), הדגש במסגרת על טיפול קבוצתי ולא על טיפול פרטני (11.6%), סה"כ לא מקבל בכלל טיפול מסוים במסגרת הגן (למשל, בכלל לא מקבל טיפולי פיזיותרפיה, בכלל לא מקבל טיפולי ריפוי בעיסוק וכו') (8.1%), רואים את השיפור ויעילות

הטיפולים (5.6%), רצון לצמצם פערים אל מול בני גילו של הילד (4%) ומשך הטיפול במסגרת קצר (3%).
סיבות נוספות אוזכרו בשיעורים בודדים.

גרף 14: המניעים למתן טיפולים נוספים מחוץ למסגרת הגן

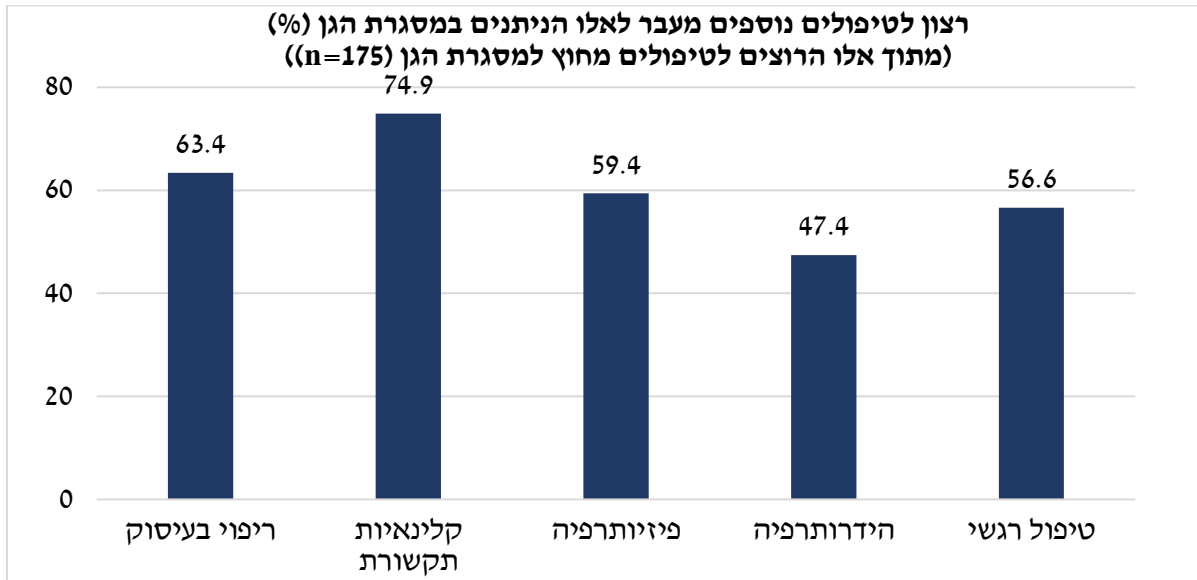

*ניתנה אפשרות ליותר מתשובה אחת

4. טיפולים נוספים רצויים

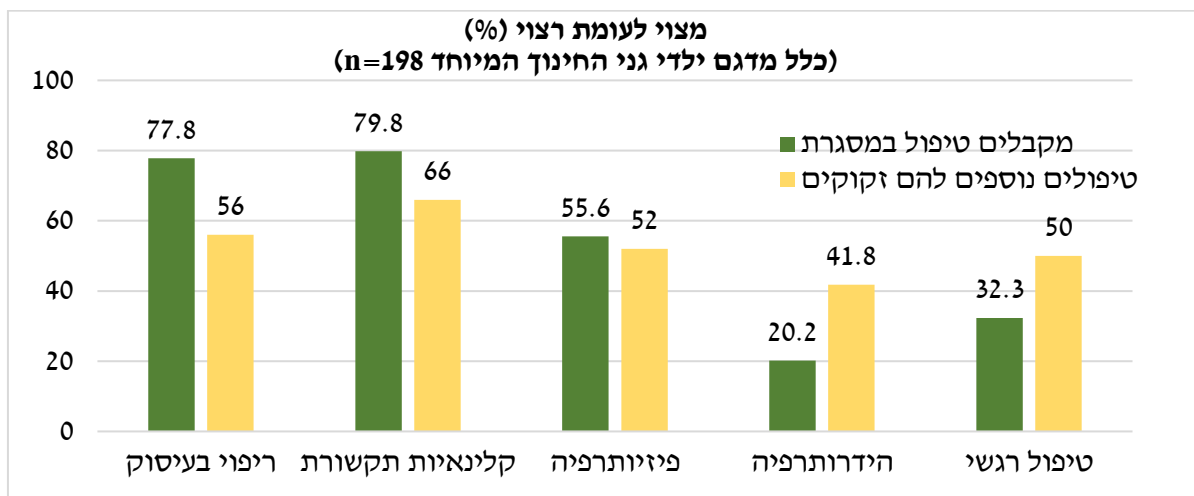
88.4% מכלל מדגם ההורים לילדי גני החינוך המיוחד ציינו שהם סבורים שבנם/בתם זקוק/ה לטיפולים נוספים מעבר לאלו הניתנים במסגרת הגן (n=175). מתוכם קיימת הדרישה הגבוהה ביותר לטיפולי קלינאיות תקשורת (74.9%) ואח"כ לטיפולים בריפוי בעיסוק (63.4%), פיזיותרפיה (59.4%), טיפול רגשי (56.6%) והידרותפיה (47.4%).

גרף 15: דרישה לטיפולי מקצועות הבריאות

השוואה בין המצוי לרצוי – בהתבוננות על הטיפולים הניתנים בפועל במסגרת הגן אל מול הצורך בטיפולים נוספים, אפשר לראות שהפער הגדול ביותר בין מצוי לרצוי נמצא בהידרותפיה – 20.2% מכלל מדגם ילדי החינוך המיוחד מקבלים הידרותרפיה במסגרות לעומת 47.4% מההורים שציינו שרוצים (שהם 41.8% מכלל מדגם ילדי גני החינוך המיוחד), וטיפולים רגשיים – 32.3% מקבלים בפועל במסגרת הגן לעומת 56.6% מאלו שרוצים טיפולים נוספים (שהם 50% מכלל מדגם ילדי גני החינוך המיוחד).

גרף 16: מצוי לעומת רצוי

* הערה: הנתונים בגרף מוצגים ברמת כלל מדגם ההורים על מנת לאפשר השוואה בין המצוי לרצוי.

קלינאיות תקשורת – 74.9% מכלל אלו שציינו שילדם זקוק לטיפולים מחוץ למסגרת הגן ציינו שילדם זקוק לטיפול של קלינאית תקשורת. כמות הטיפולים הממוצעת לה זקוקים היא 2.80 טיפולים נוספים בשבוע, הגבוהה ביותר בהשוואה לשאר מקצועות הבריאות.

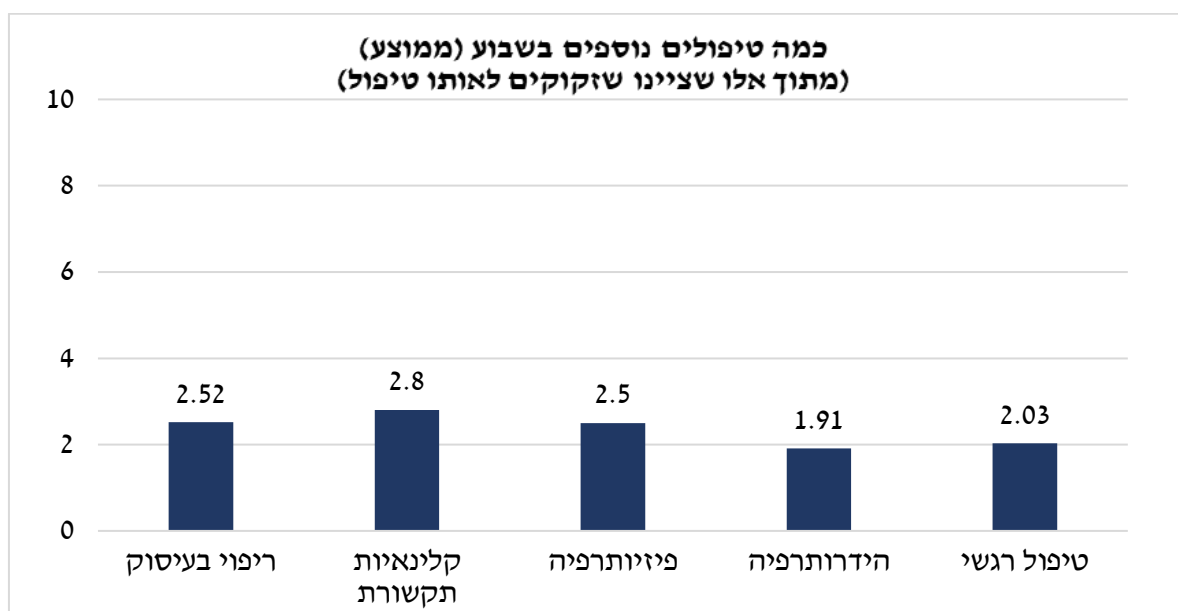
ריפוי בעיסוק – 63.4% ממדגם ההורים שציינו שילדם זקוק לטיפולים נוספים ציינו טיפולים בריפוי בעיסוק. כמות הטיפולים הממוצעת לה זקוקים היא 2.52 טיפולים נוספים בשבוע.

פיזיותרפיה – 59.4% ממדגם ההורים של ילדי גני החינוך המיוחד שציינו שילדם זקוק לטיפולים נוספים ציינו טיפולי פיזיותרפיה, כאשר כמות הטיפולים הממוצעת לה זקוקים היא 2.50 טיפולים נוספים בשבוע.

טיפול רגשי – 56.6% ממדגם ההורים של ילדי החינוך המיוחד שציינו שילדם זקוק לטיפולים נוספים ציינו טיפולים רגשיים, כאשר כמות הטיפולים הממוצעת לה זקוקים היא 2.03 טיפולים נוספים בשבוע.

הידרותפיה – 47.4% ממדגם ההורים של ילדי החינוך המיוחד שציינו שילדם זקוק לטיפולים נוספים ציינו שילדם זקוק לטיפול הידרותרפיה, כאשר כמות הטיפולים השבועית הממוצעת לה זקוקים היא 1.91, הממוצע השבועי הנמוך ביותר בהשוואה לשאר מקצועות הבריאות.

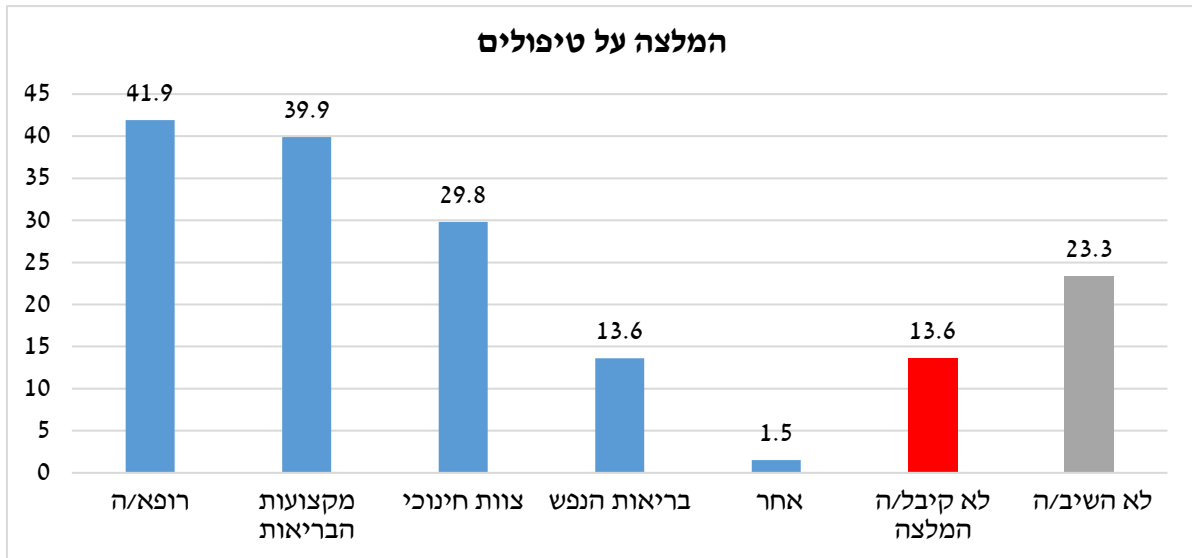
גרף 17: כמות טיפולים רצויה לפי תחום

5. המלצה על טיפולים

למעלה ממחצית מהמדגם של ההורים לילדי גני החינוך המיוחד (63.1%) קיבלו המלצה מגורם מקצועי אודות הצורך בטיפולים נוספים מעבר לאלו הניתנים במסגרת. 13.6% לא קיבלו המלצה ו- 23.3% מהמדגם לא ענו על השאלה.

איש/אשת מקצוע מתחום הרפואה (רופא/ה ילדים, רופא/ה התפתחותי, אורתופדי/ת) הוא הגורם הממליץ השכיח ביותר (41.9% מכלל מדגם הורי ילדי החינוך המיוחד), ובעקבותיו איש/אשת מקצוע ממקצועות הבריאות (39.9%), צוות חינוכי (29.8%), ואיש/אשת מקצוע מבריאות הנפש (פסיכולוגית, עו"ס, מטפלת רגשית) – 13.6%.

6. מתן טיפולים נוספים מחוץ למסגרות (בפועל)

6.1 שיעור מתן טיפולים נוספים מחוץ למסגרת

המשתתפים בסקר נשאלו האם בנם/בתם מקבלת/ת בפועל טיפולים נוספים מעבר לאלו הניתנים בגן. 42% מכלל מדגם ההורים של ילדי גני החינוך המיוחד (53.6% מהמשיבים על השאלה) ציינו שהם נותנים טיפולים נוספים לילדם.

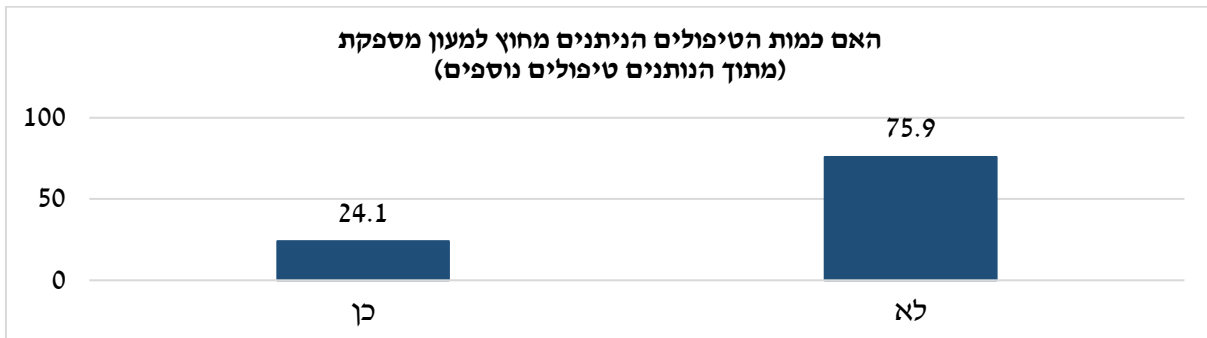
6.2 כמות הטיפולים הניתנים

מתוך אלו הנותנים טיפולים נוספים מעבר לאלו הניתנים במסגרות (n=83) - 30.1% נותנים טיפול אחד נוסף בשבוע, 30.1% נותנים שני טיפולים נוספים בשבוע, 20.5% שלושה טיפולים נוספים ו-19.3% נותנים 4 טיפולים ויותר. סה"כ בקרב מדגם ההורים לילדי גני החינוך המיוחד ניתנים בממוצע 2.37 טיפולים נוספים בשבוע, מעבר לאלו הניתנים במסגרות.

6.3 שביעות רצון מכמות הטיפולים מחוץ למסגרת

הורים הנותנים לילדיהם טיפולים נוספים נשאלו האם כמות הטיפולים שילדם מקבל מחוץ למסגרת הגן הינה מספקת. 75.9% מכלל ההורים הנותנים טיפולים נוספים ענו בשלילה לעומת 24.1% שענו בחיוב (כלומר, שלושת רבעים מההורים שנותנים טיפולים נוספים לא מסופקים מכמות הטיפולים הניתנת).

גרף 19: שביעות רצון מכמות הטיפולים הניתנת מחוץ למסגרת

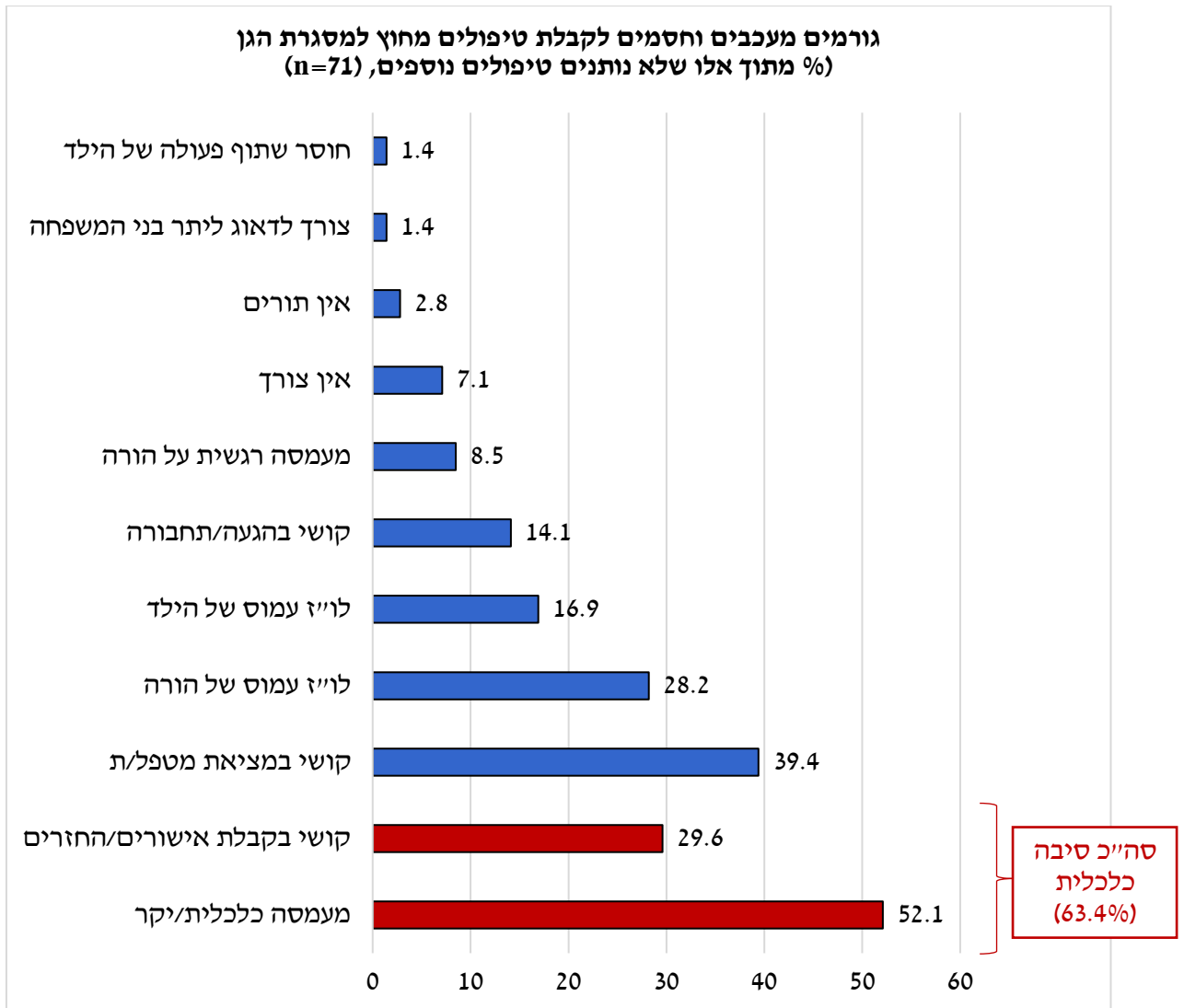
6.4 חסמים וגורמים מעכבים למתן טיפולים נוספים מחוץ למסגרת

35.9% מכלל מדגם ההורים של ילדי החינוך המיוחד ציינו שהם לא נותנים טיפולים נוספים מעבר לאלו הניתנים במסגרת הגן. משיבים אלו נשאלו מדוע הם אינם נותנים לילדם טיפולים נוספים (שאלה פתוחה).

החסם העיקרי למתן טיפולים נוספים מעבר לאלו הניתנים במסגרות הוא **החסם הכלכלי** – 63.4% מכלל אלו אשר לא נותנים טיפול ציינו סיבה כלכלית כלשהי (52.1% מעמסה כלכלית/יקר, 29.6% קושי בקבלת אישורים/החזרים).

חסמים נוספים למתן טיפולים מחוץ למסגרת הגן התייחסו לקושי למצוא מטפלת (39.4%), לוח זמנים עמוס של הורה (28.2%), לוח זמנים עמוס של הילד (16.9%), קושי בהגעה/תחבורה (14.1%), מעמסה רגשית על ההורה (8.5%) והעדר צורך (7.1%). חסמים נוספים אוזכרו בשיעורים נמוכים יותר.

גרף 20: גורמים מעכבים למתן טיפול מחוץ למסגרת

הערה: התאפשרה יותר מתשובה אחת

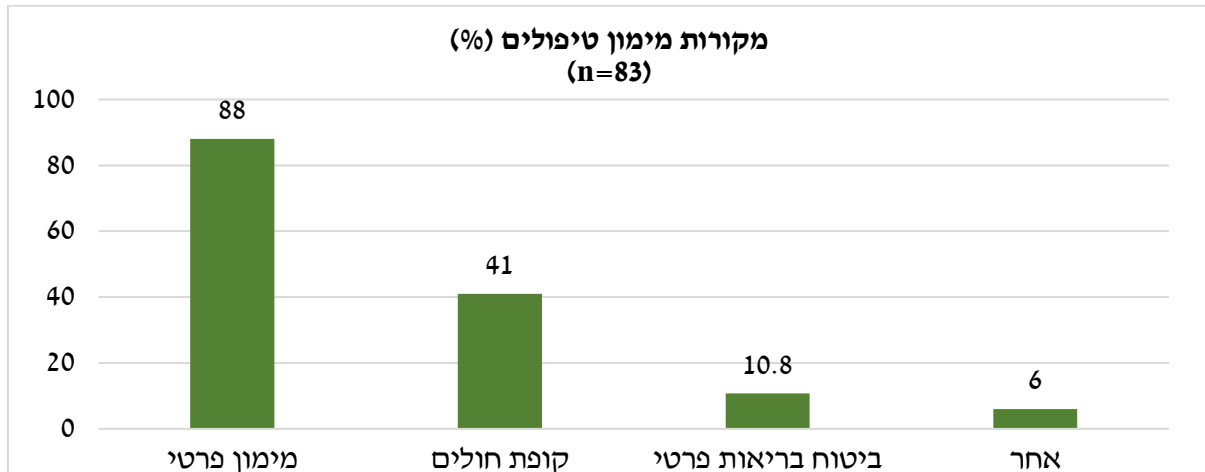

7. מימון טיפולים מחוץ למסגרת

7.1 מקורות מימון

משיבים ומשיבות על השאלון שדיווחו שהם נותנים לילדם טיפולים נוספים מחוץ למסגרת הגן נשאלו על מקורות המימון והעלויות של טיפולים אלו (n=83). 88% מתוכם מממנים את הטיפולים בעצמם, 41% מקבלים מימון מקופות החולים, 10.8% נעזרים בביטוח בריאות פרטי ו- 6% באמצעות מקורות אחרים. יש לציין שניתנה אפשרות ליותר מתשובה אחת שכן ייתכנו מצבים בהם אדם נעזר ביותר ממקור מימון אחד.

גרף 21: מקורות למימון טיפולים נוספים

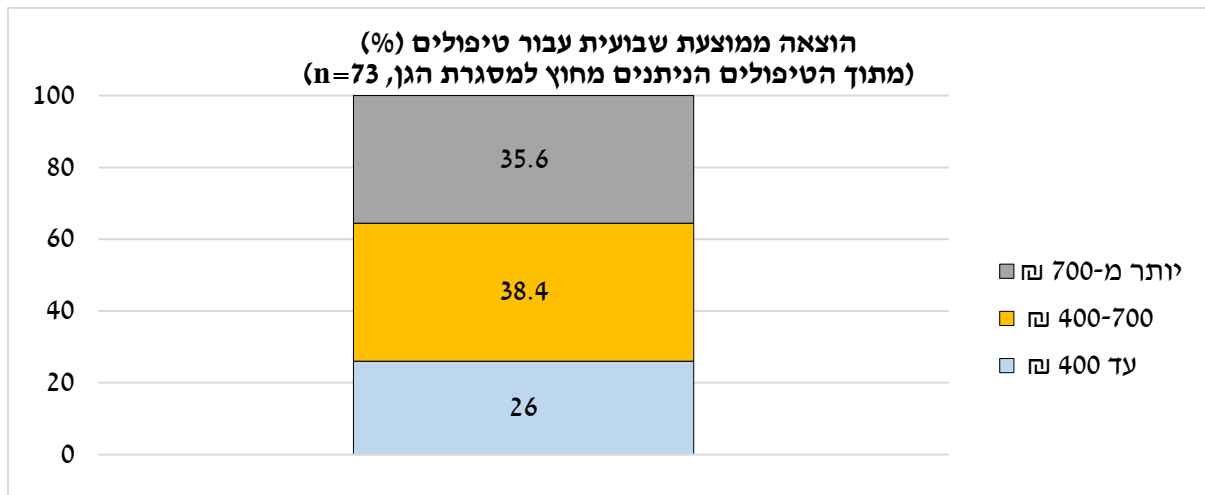

7.2 הוצאה ממוצעת שבועית

מתוך ההורים הממנים באופן עצמאי טיפולים מחוץ למסגרת הגן (n=73) - 26% משלמים עד 400 ₪ בשבוע, 38.4% משלמים בין 400-700 ₪ בשבוע, ו- 35.6% משלמים יותר מ- 700 ₪ בשבוע.

העלות הממוצעת השבועית המשוערת היא כ- 596.5 ₪ לשבוע (לערך 2,500 ₪ לחודש). יש לקחת בחשבון שמדובר בממוצע משוער שכן הדיווח על העלות השבועית הייתה קטגוריאלית (נתבקשו לסמן טווח של קטגוריה) ולא דיווח מספרי מדויק. יש לציין שרק אדם אחד מהחברה הערבית דיווח שהוא מממן באופן עצמאי טיפולים מחוץ למסגרת הגן.

גרף 22: הוצאת שבועית ממוצעת (בש"ח)

1. טיפולים הניתנים במסגרות

ילדי מעונות היום השיקומיים מקבלים בממוצע 3.93 טיפולים בשבוע. ילדי גני החינוך המיוחד מקבלים בממוצע 3.3 טיפולים בשבוע. הטיפולים הנפוצים ביותר בקרב שתי הקבוצות הם ריפוי בעיסוק, פיזיותרפיה וקלינאיות תקשורת, כאשר טיפולים אחרים (כגון הידרותרפיה, טיפולים רגשיים, טיפולים התנהגותיים וכו') מהווים רק חלק הרבה יותר קטן ממערך הטיפולים הכולל במוסדות השיקום והחינוך.

2. הצורך בטיפולים נוספים

ממצאי המחקר מצביעים על כך שההורים חשים שילדם/ילדתם זקוק/ה לטיפולים נוספים: 81% ממדגם המעונות ו- 88.4% ממדגם הגנים הביע צורך ורצון לטיפולים נוספים מעבר לאלו הניתנים כיום בפועל במסגרות.

בקרב שתי הקבוצות הצורך לטיפולים נוספים מתייחס לכל תחומים: טיפולי תקשורת - 2.85 פעמים נוספות בשבוע, פיזיותרפיה - 2.63 פעמים נוספות בשבוע וריפוי בעיסוק 2.52 פעמים נוספות בשבוע. קיים צורך גם בטיפולי הידרותרפיה וטיפולים רגשיים בשיעורים ובתדירות נמוכים יותר (כ- 1.8 פעמים בשבוע). עם זאת, הפער בין המצוי (מה שניתן בפועל) לבין הרצוי בהתייחס לטיפולים אלו, הוא גדול יותר.

למעלה ממחצית מהמדגם קיבלו המלצה מגורמים מקצועיים (בעיקר רופאים/רופאות ואנשי מקצועות הבריאות) למתן טיפולים נוספים מעבר לאלו הניתנים במסגרות.

אין פרופיל ייחודי לאלו המביעים צורך בטיפולים נוספים. אפשר למצוא אוכלוסייה זאת בקרב כל טווח גילאי הילדים, מסגרות הלימוד, סוגי המוגבלויות והמעמד הסוציו-דמוגרפי.

3. טיפולים נוספים הניתנים בפועל מחוץ למסגרת

כשליש מכלל המדגם דיווחו שהם נותנים לבנם/בתם טיפולים נוספים מעבר לאלו הניתנים במסגרות. למעלה משליש היו רוצים לתת טיפולים נוספים אך הדבר לא מתאפשר להם והם לא נותנים. פער זה קיים בקרב הורים לפעוטות במעונות יום שיקומיים כמו גם בקרב הורים לילדים בחינוך המיוחד. יש לציין שבקרב הורים הנותנים טיפולים נוספים מחוץ למסגרת, עדיין קיימת תחושה שכמות הטיפולים שהם נותנים אינה מספקת.

מימון של טיפולים נוספים מחוץ למסגרות נעשה לרוב ממקורות עצמאיים ומגיע לכדי לפחות כ- 2,300 ₪ בחודש (ממוצע משוער שכן הדיווח על העלות השבועית הייתה קטגוריאלית).

4. חסמים למתן טיפולים מחוץ למסגרת

למעלה משליש מההורים במדגם היו רוצים לתת לילדם טיפולים נוספים אך הם אינם עושים זאת. החסם העיקרי למתן טיפולים נוספים הן בקרב מדגם ההורים לפעוטות במעונות היום השיקומיים והן בקרב מדגם ההורים לילדים בגני החינוך המיוחד הוא החסם הכלכלי (קושי במימון או קושי בקבלת אישורים והחזרים מהקופה). חסמים בולטים נוספים הם קושי במציאת מטפלת ולוח הזמנים העמוס של ההורים.

מסקנות

1. מתוך ממצאי המחקר עולה כי קיים צורך משמעותי להגדלת סל טיפולי מקצועות הבריאות בקרב ילדי מעונות היום השיקומיים ובקרב ילדי הגנים של החינוך המיוחד:
  - א. רוב ההורים חשים שכמות הטיפולים הניתנת במסגרת אינה מספקת ולכן יש צורך להוסיף טיפולים נוספים (קלינאות תקשורת, פיזיותרפיה וריפוי בעיסוק), כמו גם טיפולים שעל פי רוב כמעט ואינם ניתנים במסגרות (הידרותפיה, טיפול רגשי).
  - ב. אין פרופיל ייחודי לאלו המביעים צורך בטיפולים נוספים, ואפשר למצוא אותם בקרב כל טווח הגילאים, מסגרות הלימוד, סוגי המוגבלויות, מגזרים ומעמד סוציו-דמוגרפי.
  - ג. במרבית המקרים מימון לטיפולים נוספים מחוץ למסגרת נעשה באופן עצמאי, ומגיע לסכומים של מאות שקלים בשבוע וכלפחות -2,300 ₪ בחודש, דבר המהווה נטל ומעמסה על משפחות שגם כך מתמודדות עם קשיים והוצאות רבות שבגידול ילד/ה עם מוגבלות.
  - ד. החסם העיקרי לאי-מתן טיפולים נוספים מעבר למסגרות החינוכיות הינו החסם הכלכלי ובעקבותיו קושי במציאת מטפלים ולוח הזמנים העמוס של ההורה הנובע מהתמודדויות, המטלות והמשימות הרבות הנובעות מטיפול בילד עם מוגבלות, כמו גם בצרכי שאר בני המשפחה.
2. הן בקרב מדגם מעונות היום השיקומיים והן בקרב מדגם גני החינוך המיוחד קיים צורך לתוספת של בממוצע 2.5 טיפולים בשבוע מכל סוגי הטיפול, ובעיקר בטיפולי פיזיותרפיה, ריפוי בעיסוק וקלינאות תקשורת. עם זאת, הפער בין הרצוי למצוי נמצא בעיקר בהתייחס להידרותפיה וטיפולים רגשיים.
3. גידול ילד עם מוגבלות מציב בפני הורים התמודדויות לא פשוטות. גם הורים אשר מצליחים לתת לילדיהם טיפולים מחוץ למסגרת חיים בתחושה שהם לא נותנים מספיק ושיש מקום לתת עוד טיפולים כדי לעזור, לחזק ולקדם את הילד/ה. ממצאי מחקר זה משקפים את הצורך העמוק בטיפולים נוספים על מנת לסייע במימוש ומיצוי הפוטנציאל והיכולות של הפעוטות והילדים עם מוגבלות.

נספח 1: שאלון בעברית

שאלון מיפוי צרכים בנושא טיפולי מקצועות הבריאות במעונות יום שיקומיים ובגנים של החינוך

המיוחד - 08.05.2022

שלום רב,

פורום ארגונים והורים למען ילדים עם מוגבלויות הינו פורום ארצי המונה מעל 60 ארגונים והורים ועוסק בקידום מדיניות לטובת פעוטות עם מוגבלות. עד היום הפורום קידם 15 חוקים, נהלים ותקנות שהשפיעו על כחצי מיליון ילדים ובני משפחותיהם. כיום מבקש הפורום להרחיב את סל הטיפולים של מקצועות הבריאות (טיפולים פרא-רפואיים) הניתנים במעונות היום השיקומיים ובגני הילדים. **מטרת השאלון לבחון את כמות וסוג הטיפולים הנדרשים מעבר לאלו הניתנים כיום במסגרות החינוך לגיל הרך.** הנתונים עוברים ישירות למחלקת מחקר והערכה בבית איזי שפירא שתעבד ותוציא דו"ח מסכם. ממצאי סקר זה מיועדים לפעילות הפורום.

השאלון הוא אנונימי, ללא פרטים מזהים.

נודה על שיתוף הפעולה במענה על השאלון.

ד"ר דנה רוט, מנהלת מחלקת מחקר והערכה

danar@beitissie.org.il

1. גיל הילד/ה עם המוגבלות/צרכים מיוחדים:
  1. עד שנה
  2. שנה
  3. שנתיים
  4. שלוש
  5. ארבע
  6. חמש
  7. שש ומעלה

2. מהי המוגבלות של ילדך/ילדתך? **ניתן לסמן יותר מתשובה אחת**
  1. עיכוב התפתחותי
  2. מוגבלות פיזית
  3. מוגבלות ראייה
  4. מוגבלות שמיעה
  5. מוגבלות תקשורתית/ רצף אוטיסטי / ASD
  6. מוגבלות שכלית התפתחותית
  7. צורך רפואי מורכב
  8. תסמונת נדירה / חשד לתסמונת נדירה
  9. מוגבלות נפשית / רגשית
  10. הפרעה התנהגותית
  11. לקות למידה
  12. הפרעת קשב וריכוז
  13. אחר פרט _____

3. האם בנד/בתך נמצא/ת במסגרת חינוכית? אם כן, באיזו מסגרת?
 1. לא נמצא במסגרת / נמצא בבית - **מעבר לשאלות הדמוגרפיה**
 2. מעון יום שיקומי רב-נכותי
 3. מעון יום שיקומי לפעוטות על הרצף האוטיסטי
 4. מעון יום שיקומי לפעוטות עם לקויות ראייה/עיוורון
 5. מעון יום שיקומי לפעוטות עם לקויות שמיעה/חירשות
 6. גן חינוך מיוחד
 7. גן חינוך מיוחד תקשורת
 8. גן חינוך מיוחד שפה
 9. גן חינוך מיוחד ללקויות ראייה / עיוורון
 10. גן חינוך מיוחד ללקויות שמיעה / חירשות
 11. גן חינוך מיוחד לילדים עם מוגבלות מוטורית
 12. גן חינוך מיוחד לילדים עם עיכוב התפתחותי
 13. גן חינוך מיוחד לילדים עם מוגבלות שכלית התפתחותית קלה
 14. גן חינוך מיוחד לילדים עם מוגבלות שכלית התפתחותית בינונית
 15. גן חינוך מיוחד לילדים עם מוגבלות שכלית התפתחותית קשה/סיעודית
 16. גן חינוך מיוחד לילדים עם הפרעות התנהגותיות-רגשיות
 17. גן חינוך מיוחד לילדים עם הפרעות נפשיות
 18. גן חינוך מיוחד לילדים עם לקויות למידה
 19. מעון יום כללי
 20. אחר פרט _____

4. אילו טיפולים קבועים מקבלת/לדך/ילדתך במסגרת המעון/גן? **אפשר לציין יותר מתשובה אחת**
 1. פיזיותרפיה
 2. ריפוי בעיסוק
 3. קלינאות תקשורת
 4. הידרותרפיה
 5. טיפול רגשי
 6. אחר פרט _____

5. כמה טיפולים סה"כ בנד/בתך מקבלת/ב**שבוע** במעון/גן (נא לכלול טיפולי פיזיותרפיה, ריפוי בעיסוק, קלינאות תקשורת, הידרותרפיה וטיפולים רגשיים).
 1. טיפול אחד
 2. שני טיפולים
 3. שלושה טיפולים
 4. ארבעה טיפולים
 5. חמישה טיפולים ויותר
 6. לא יודעת/

6. האם את/ה סבורה/ שבנד/בתך זקוק/ה לטיפולים נוספים מעבר לאלו הניתנים במעון/גן?
 1. כן
 2. לא - **עבור לשאלה 9**

7. מדוע הינך סבורה/ שבנד/בתך זקוק/ה לטיפולים נוספים? **שאלה פתוחה**

8. **למי שענה בשאלה 6 תשובה 1 (הילד זקוק לטיפולים נוספים)**
 לאילו טיפולים נוספים בנד/בתך זקוקים? ולכמה טיפולים **בשבוע**?

מספר טיפולים בשבוע	האם זקוק	
+5 4 3 2 1	1. כן 2. לא	פיזיותרפיה
+5 4 3 2 1	1. כן 2. לא	ריפוי בעיסוק
+5 4 3 2 1	1. כן 2. לא	קלינאות תקשורת
+5 4 3 2 1	1. כן 2. לא	הידרותרפיה
+5 4 3 2 1	1. כן 2. לא	טיפול רגשי
+5 4 3 2 1	1. כן 2. לא	אחרי פרט _____

9. **למי שענה בשאלה 6 תשובה 1 או 2**
 האם איש/אשת מקצוע המליץ/ה על הצורך בטיפולים נוספים מעבר למה שניתן במעון/גן? אם כן, מי הממליץ/ה? **אפשר לסמן יותר מתשובה אחת.**
1. לא הומלץ
  2. רופא/ה המליץ/ה (רופא ילדים/התפתחותי, אורתופד וכו')
  3. אשת טיפול ממוקצעות הבריאות (פיזיותרפיסטית, מרפאה בעיסוק, קלינאית תקשורת)
  4. צוות חינוכי (גננת, סייעת)
  5. פסיכולוג. ית / עו"ס / מטפלת רגשית
  6. אחר פרט _____

10. האם בנד/בתך **מקבלת בפועל** טיפולים מעבר לאלו הניתנים במעון/גן בו היא/הוא נמצאת?
 1. כן – **עבור לשאלה 12**
 2. לא

11. **למי שענה בשאלה 10 תשובה 2 (הילד/ה לא מקבל טיפולים נוספים):**
 מדוע הילד/ילדה לא מקבלת את כל הטיפולים שהוא זקוק להם מעבר למה שניתן במסגרת המעון/גן?
אפשר לסמן יותר מתשובה אחת
1. אין צורך
  2. מעמסה כלכלית / יקר
  3. לילד לוח זמנים עמוס
  4. להורה לוח זמנים עמוס
  5. קושי בהגעה/תחבורה
  6. קושי למצוא מטפלת
  7. קושי בקבלת אישורים/החזרים
  8. מעמסה רגשית להורה
  9. עלול לפגוע במערכת היחסים עם הילד/ה
  10. אחר פרט _____

- שאלות 12-15 למי שענה בשאלה 10 תשובה 1 (הילד מקבל טיפולים נוספים)**
 12. כמה טיפולים נוספים בנד/בתך מקבלת בפועל **בשבוע** (הכוונה לטיפולים מעבר לאלו הניתנים במעון/גן)?
1. טיפול אחד
  2. שני טיפולים
  3. שלושה טיפולים
  4. ארבע טיפולים
  5. חמישה טיפולים ויותר

13. האם כמות הטיפולים שהילד/ה מקבל **מחוץ** למסגרת המעון/גן מספקת?
 1. מספקת
 2. לא מספקת

14. מי מממן טיפולים נוספים אלו? **אפשר לציין יותר מתשובה אחת**
1. מימון פרטי / אני – **עבור לשאלה 15**
  2. קופת חולים
  3. ביטוח רפואי פרטי
  4. אחר

15. **למי שענה בשאלה 14 תשובה 1 (ממן/משתתף במימון מכספו האישי)**
 מה סה"כ ההוצאה הממוצעת השבועית עבור הטיפולים שבנד/בתך מקבלת שלא במסגרת המעון/גן?
 1. עד 400 ₪
 2. 400-700 ₪
 3. יותר מ- 700 ₪
 4. ללא עלות

16. **שאלות דמוגרפיה (כולם):**
לקראת סיום, נודה אם תוכלי לענות על מספר שאלות שנוכל לתאר את הקבוצה של האנשים שענו מאחר ואין לנו שום נתון מזהה. מהי השפה העיקרית המדוברת בבית? **תשובה אחת בלבד**
1. עברית
  2. ערבית
  3. אנגלית
  4. רוסית
  5. אמהרית
  6. אחר – ללא פירוט
17. מהו סגנון החיים שלכם בבית?
1. חילוני
  2. מסורתי
  3. דתי
  4. חרדי
18. באיזה מחוז אתם מתגוררים?
1. מחוז הצפון (רמת הגולן, גליל עליון, גליל תחתון, גליל מערבי)
  2. מחוז חיפה (אזור חדרה עד חיפה)
  3. מחוז מרכז (אזורי השרון, פתח תקווה, רמלה ורחובות)
  4. מחוז תל אביב-יפו וגוש דן
  5. מחוז ירושלים וסביבותיה
  6. מחוז הדרום (אשקלון, באר שבע ודרומה)
19. מהי השכלתך?
1. פחות מ- 12 שנות לימוד
  2. 12 שנות לימוד / תיכונית מלאה
  3. תואר ראשון
  4. תואר שני / שלישי
  5. לימודי תעודה
  6. אחר
20. לפי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה ההכנסה המשפחתית הממוצעת למשק בית בישראל היא כיום 17,000 ₪ נטו. האם ההכנסה המשפחתית נטו של משק הבית שלך היא...
1. מתחת לממוצע
  2. ממוצעת
  3. מעל לממוצע
  4. מסרב לענות

استمارة أسئلة من أجل مسح الاحتياجات في موضوع علاجات المهن الصحية في الحضانات اليومية التأهيلية، وفي
روضات التربية الخاصة 08.05.2022

تحية طيبة

مندی المنظمات والأهالي من أجل الأطفال ذوي الإعاقة المكوّن من 60 منظمة وأهالي يعمل على تطوير ورسم سياسات لصالح الأطفال الصغار من ذوي الإعاقات. حتى يومنا هذا ساهم المنتدى في سن 15 قانون، إجراءات وأنظمة التي بدورها أثرت على حوالي نصف مليون طفل وأبناء عائلاتهم. يعزّم المنتدى توسيع سلة العلاجات (علاجات طبية مساندة) التي تتوفّر في الحضانات اليومية وفي رياض الأطفال، وعليه تسعى استمارة الأسئلة التالية إلى فحص كميّة العلاجات المطلوبة ونوعها، تلك التي تُضاف إلى العلاجات التي تقدّم اليوم في الاطر التربوية المعدة لسنّ الطفولة المبكرة. سيجري نقل المعطيات التي يجري تجميعها لقسم الأبحاث والتقييم في بيت إيزي شاپيرا مباشرة. سيقوم القسم بتحليلها ومن ثمّ يقوم بإصدار تقرير تلخيصيّ حول الموضوع. نتائج الاستطلاع معدّة لنشاط المنتدى.

يشار في هذا السياق أنه لا يمكن التعرّف على الأشخاص الذين عبنوا استمارة الأسئلة، وستبقى أسماءهم طي الكتمان.

نشكرك على التعاون في الإجابة على الأسئلة.

د. دانا روط، مديرة قسم الأبحاث والتقييم.

danar@beitissie.org.il

1. سنّ الطفل ذو الإعاقة/ الاحتياجات الخاصة:

1. حتى عام واحد
2. عام واحد
3. عامين
4. ثلاثة أعوام
5. أربعة أعوام
6. خمسة أعوام
7. ستة أعوام فما فوق

2. ما هو نوع إعاقة ابنتك/ ابنك؟ يمكن الإشارة إلى أكثر من إجابة واحدة

1. تأخر في النمو والتطور
2. إعاقة بدنيّة
3. إعاقة بصريّة
4. إعاقة سمعيّة
5. إعاقة في النطق واللّغة/ تسلسل توخدي/ ASD
6. إعاقة عقليّة تطوريّة
7. احتياجات طبيّة مركّبة
8. متلازمة نادرة/ اشتباه بوجود متلازمة نادرة
9. إعاقة نفسيّة/ شعوريّة
10. اضطراب سلوكي
11. عسر تعليمي
12. اضطراب نقص الانتباه مع فرط النشاط
13. آخر-فصل/ي _____

3. هل يمكن/ تمكث ابنك/ابنتك في إطار تربوي؟ إذا كانت الإجابة بنعم فما هو هذا الإطار؟
1. لا يمكن/تمكث في إطار. يمكن/تمكث في البيت-انتقال إلى أسئلة الـديمغرافيا
  2. حضانة يومية تأهيلية متعددة الإعاقات
  3. حضانة يومية تأهيلية للأطفال على التسلسل التوحيدي
  4. حضانة يومية تأهيلية للأطفال ذوي الإعاقة البصرية/ المكفوفين
  5. حضانة يومية تأهيلية للأطفال ذوي الإعاقة السمعية/ أصمّاء
  6. روضة للتربية الخاصة
  7. روضة للتربية الخاصة -اتصال
  8. روضة للتربية الخاصة-لغة
  9. روضة للتربية الخاصة للإعاقة البصرية/ للمكفوفين
  10. روضة للتربية الخاصة للإعاقة السمعية/ الصمّ
  11. روضة للتربية الخاصة للأطفال ذوي الإعاقة الحركية
  12. روضة للتربية الخاصة للأطفال ذوي التأخر في النمو والتطور
  13. روضة للتربية الخاصة للأطفال ذوي الإعاقة العقلية التطورية الخفيفة.
  14. روضة للتربية الخاصة للأطفال ذوي الإعاقة العقلية التطورية المتوسطة
  15. روضة للتربية الخاصة للأطفال ذوي الإعاقة العقلية الصعبة/ التمريضية
  16. روضة للتربية الخاصة لذوي الاضطرابات السلوكية-الشعورية
  17. روضة للتربية الخاصة للأطفال ذوي الاضطرابات النفسية
  18. روضة للتربية الخاصة للأطفال ذوي العسر التعليمي
  19. حضانة يومية عامة
  20. آخر/ فصل

4. ما هي العلاجات الثابتة التي يحصل/ تحصل عليها ابنك/ابنتك في إطار الحضانة التأهيلية/ الروضة؟ يمكن الإشارة إلى أكثر من إجابة واحدة.
1. علاج طبيعي/ فيزيوتراپيا
  2. العلاج الوظيفي
  3. علاج النطق واللغة
  4. العلاج بالماء (هيدروتراپي)
  5. علاج عاطفي
  6. آخر، فصل

5. ما هو عدد العلاجات التي يحصل/ تحصل عليها ابنك/ابنتك في الأسبوع في الحضانة التأهيلية / الروضة (نرجو ضم العلاجات الطبيعية، والعلاج الوظيفي، وعلاجات النطق واللغة، والعلاجات بواسطة الماء، والعلاجات الشعورية).
1. علاج واحد
  2. علاجين
  3. ثلاثة علاجات
  4. أربعة علاجات
  5. خمسة علاجات وأكثر
  6. لا أعرف

6. هل تعتقد/ين أنّ ابنك/ابنتك بحاجة لعلاجات أخرى إضافة إلى تلك التي تقدّم في الحضانة اليومية التأهيلية / الروضة؟
1. نعم
  2. لا -انتقل/ي للسؤال 9

7. لماذا تعتقد أنّ ابنك/ابنتك يحتاج/تحتاج إلى علاجات إضافية؟ سؤال مفتوح

8. هذا السؤال معد لمن أشار إلى الإجابة 1 في السؤال 6 (يحتاج الطفل لعلاجات إضافية) ما هي العلاجات الإضافية التي يحتاجها/ تحتاجها ابنتك/ابنتك؟ وكم عددها في الأسبوع؟

عدد العلاجات في الأسبوع	هل يحتاج؟	
+5 4 3 2 1	1.نعم 2.لا	علاج طبيعي
+5 4 3 2 1	1.نعم 2.لا	علاج وظيفي
+5 4 3 2 1	1.نعم 2.لا	علاج النطق واللغة
+5 4 3 2 1	1.نعم 2.لا	علاج بالماء
+5 4 3 2 1	1.نعم 2.لا	علاج شعوري
+5 4 3 2 1	1.نعم 2.لا	آخر، فصل/ي _____

9. لمن أشار في السؤال 6 إلى الإجابة 1 أو 2

هل قام/ت المهني/ة بالتوصية على الحاجة لعلاجات إضافية بالإضافة إلى العلاجات في الحضارة اليومية التأهيلية/الروضة؟ إذا كانت الإجابة بنعم، فمن قدم التوصية؟ يمكن الإشارة إلى أكثر من إجابة واحدة.

1. لم يقدم أحد توصية
2. أوصى/ت طبيب/ة (طبيب العائلة/تطوري، طبيب عظام وما شابه)
3. معالجة في مجال المهن الصحية (معالجة طبيعية، معالجة وظيفية، معالجة النطق واللغة)
4. طاقم تربوي (مربية، مساعدة)
5. اختصاصي/ة نفسي/ة/ عامل/ة اجتماعي/ة/ معالج/ة شعوري/ة
6. آخر/ فصل _____

10. هل يحصل/ تحصل ابنتك/ابنتك فعليا على علاجات غير تلك التي تقدم في الحضارة اليومية التأهيلية / الروضة الذي/التي يمكث فيه/ا؟

1. نعم – انتقل/ي للسؤال 12
2. لا

11. لمن أشار إلى الإجابة 2 في السؤال 10 (لا يحصل/ تحصل الطفل/ة على علاجات إضافية): لماذا لا يحصل/تتحصل الطفل/ة على العلاجات التي يحتاجها/ تحتاجها، بالإضافة إلى ما يحصل/تحصل عليه في إطار الحضارة اليومية التأهيلية / الروضة؟ يمكن الإشارة إلى أكثر من إجابة واحدة

1. لا حاجة
2. صعوبات اقتصادية/ سعر باهظ
3. برامج الطفل مكثفة ومكثمة
4. برامج الوالدة/ة مكثفة ومكثمة
5. صعوبة الوصول/ في المواصلات
6. صعوبة العثور على معالج/ة
7. صعوبة في الحصول على مصادقات/ استرجاع مالي
8. عبئ عاطفي ثقيل على الوالدة/ة
9. قد يلحق الضرر بالعلاقة مع الطفل/ة
10. آخر/ فصل _____

الأسئلة 12-15 معدة لمن أشار إلى الإجابة 1 في السؤال 10 (يحصل الطفل على علاجات إضافية)

12. ما هو عدد العلاجات الإضافية التي يحصل/تحصل عليها ابنتك/ابنتك في الأسبوع عمليا (المقصود هي العلاجات التي تُضاف لتلك التي تقدم في الحضارة اليومية التأهيلية / الروضة)؟

1. علاج واحد
2. علاجين
3. 3 علاجات
4. 4 علاجات
5. 5 علاجات فما فوق

13. هل عدد العلاجات التي يحصل/تحصل عليها الطفل/ة خارج إطار الحضارة اليومية التأهيلية / الروضة كافٍ؟

1. يكفي
2. لا يكفي

14. من يمول هذه العلاجات الإضافية؟ يمكن الإشارة إلى أكثر من إجابة واحدة

1. تمويل شخصي/أنا-انتقل/ي إلى السؤال 15
2. صندوق المرضى (كوبات حوليم)
3. تأمين طبي شخصي
4. آخر

15. لمن أشارت إلى الإجابة 1 في السؤال 14 (يمول/ يشارك في التمويل من جيبه الخاص) ما هو مجموع معدل الإنفاق الأسبوعي على العلاجات التي يحصل/تحصل عليها ابنك/ابنتك، وليس في إطار الحضانة اليومية التأهيلية / الروضة؟

1. حتى 400 شيكل
2. 400-700 شيكل
3. أكثر من 700 شيكل
4. بدون تكلفة

16. أسئلة ديمغرافية (للجميع)

قبل انتهاء تعبئة الاستمارة، نطلب منك أن تجيبني من فضلك على بعض الأسئلة كي نتأكد من وصف مجموعة الناس التي أجابت على الاستبيان لأننا لا نملك معطيات تعريفية. ما هي اللغة الأساسية التي تتحدثون فيها في المنزل؟ إجابة واحدة فقط

1. العبرية
2. العربية
3. الانجليزية
4. الروسية
5. الامهرية
6. غير ذلك-بدون تفصيل

17. ما هو أسلوب حياتكم في البيت

1. علماني
2. محافظ
3. متدين
4. متدين جدا

18. في أي لواء تسكنون؟

1. لواء الشمال (هضبة الجولان، الجليل الأعلى، الجليل الأسفل، الجليل الغربي).
2. لواء حيفا (المنطقة الممتدة من الخضيرة إلى حيفا)
3. لواء المركز (مناطق هشارون، بيتاح تكفا، الرملة ورحوفوت)
4. لواء تل أبيب-يافا وغوش دان
5. لواء القدس وضواحيها
6. لواء الجنوب (أشكلون، بئر السبع وجنوبها).

19. ما هو تحصيلك العلمي؟

1. أقل من 12 سنة تعليمية
2. 12 سنة تعليمية/ ثانوية كاملة
3. اللقب الأول
4. اللقب الثاني/الثالث
5. دراسة لشهادة مهنية
6. غير ذلك

20. بحسب دار الإحصاء المركزية، معدل دخل الأسرة في إسرائيل في هذه الأيام هو 17,000 شيكل (صافي). هل الدخل الصافي لأسرتك...

1. أقل من المعدل
2. في المعدل
3. فوق المعدل
4. أرفض الإجابة